

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMANUMMER OM GUDSTJENESTEREFORMEN

INNHOOLD

Gudstenesteliv i endring / Utkastet til ny salmebok / Den nye messeliturgien - ny vin i gamle vinsekker / Om liturgireform i Hamar bispedømme / Misjon, hele kirkens og alle døptes sak! / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

Nyårsdag - Geir Sørebø

Kristi åpenbaringsdag - Susanne Ward Ådlandsvik

1. søndag etter Kristi åpenbaringsdag - Daniel Yeung

gudstenestefornyng handlar om langt meir enn redigering av gudstenesteagender

Gudstenesteliv i endring

Endringsprosessar er krevjande og sårbare. Især er vi våre for endringar som vert pålagt oss utan at vi sjølve har bedt om det, eller som vi ikkje utan vidare kjenner som godt motiverte. Vilje til endring føreset normalt ei modningstid. Når vi no står midt oppe i ei gudstenestereform - parallelt med at det pågår fleire andre

reformprosessar i kyrkja - er det viktig å ha eit nøkternt og realistisk forhold til kva som krevst av tid og ressursar for å nå målet. I dette temanummeret om gudstenestereforma får vi ei påminning om kva tidsrammer tidlegare liturgirevisjonar har hatt (sjå artikkelen til Andreas Aarflot om arbeidet med revisjon av salmebo-

ka). Sjølv om takta på endringar er langt raskare i vår tid, kan ein likevel spørje seg om det ikkje frå starten av hadde lønt seg å senke tempoet. Både fordi det dreiar seg om tekstar og musikalsk materiale som vi vonleg skal leve godt med i lang tid, og ikkje minst fordi både kyrkjelydar og kyrkjelege medarbeidarar treng ei god modningstid. For gudstenestefornyng handlar om langt meir enn redigering av gudstenesteagender. Den delen er den enklaste. Nye bøker og liturgiske tekstar er ikkje i seg sjølv ein garanti for å overvinne dei hindringane

som til no har hemma fleksibiliteten og fridomen, og som bidreg til å gi dei unge ei oppleving av ei gudsteneste som er "regelstyrt" og "for enhetlig" (Ungdommens kyrkjemøte 05/03). Liturgi er i sitt vesen den reiskapen ei forsamling tek i bruk for å bli deltakande i gudstenesta, men å måle graden og karakteren av denne deltakinga er eit uvisst tiltak. Fyrst når deltakarane i liturgien lever seg inn i, ja, hengir seg i den, fullendar han føremålet sitt (les Jan Oskar Utne sin artikkel i boka "Barn og gudstjeneste - om hel deltagelse", redigert av Hans Olav S. Baden, Stavanger 2004). Alle som har freista å motivere born til å vere med til gudsteneste, veit noko om kor vanskeleg gudstenesta har for å berøre. Utne undrar seg over om det har samanheng med at kroppen ikkje får vere med i den fysiske rørsla som det liturgiske hendingsforløpet og kyrkjerommet inviterer til. Får ikkje born vere til stades med heile seg, resulterer det nokså fort i uro og meir eller mindre høglydte protester. Vaksne som opplever det same blir gjerne hølfig sitjande, men kjem til gjengjeld neppe igjen neste søndag.

Den svenske presten Martin Modéus har vore ein viktig samtalepartner og inspirator for arbeidet med gudstenestereforma. Mellom anna deltok han ved Mikkelmesskonferansen i Trondheim for godt og vel ein måned sidan og heldt inspirerte føredrag med utgangspunkt i sitt langvarige arbeid med gudstenesteutvikling i Svenska Kyrkan. I boka "Mänsklig gudstjänst" (Stockholm 2007) held han sterkt fram at nøkkelen til gudstenestefornyng er at det relasjonelle og det rituelle møtast. Gudstenesta er ein møtestad. Eg møter Gud, meg sjølv og

dei andre. Alle desse tre relasjonane kan utleia av det doble kjærleiksbodet, og gjennom riten skaper vi fysiske og mentale rom der vi kan ta plass i dei. Svaret på om det er behov for gudstenestereform kjem vi i nærleiken av om vi stiller oss spørsmålet om alle desse romma faktisk finst i vår gudsteneste. Fungerande relasjonar er så viktig i menneskelivet at nettopp dette avgjer om vi har eit levande gudstenesteliv.

Modéus peikar på at gudstenestetypar som i svensk samanheng ser ut til å fungere godt, kan vere påfallande ulike, men kva som skjer i den aktuelle forma, er det avgjerande. Det fører meg til mitt neste punkt, som handlar om tilhøvet mellom det faste og det frie. I sin artikkel i dette temanummeret uttrykkjer

Ådne Njø uro for at fleksibiliteten i liturgiforslaget som no er til høyring, er så omfattande at det kan gå ut over stabiliteten og det universelle preget liturgien alltid må ha. Han er redd for at vi endar opp i ei kongregasjonalistisk forståing av liturgien, særleg også sidan det er soknerådet som skal vedta den lokale gudstenesteordninga.

Det er bevart ei mengde gudstenesteordningar frå kyrkjas eldre tid, med til dels nokså store variasjonar i formuleringar og liturgisk språk. Ifylgje CA VII er det då heller ikkje einsarta overleveringar eller skikkar (ritus) eller seremoniar som konstituerer einskapen i kyrkja. Imidlertid viser det seg å vere ein grunnleggande struktur som kan ettersporast heilt tilbake til urkyrkja, som er blitt gjenoppdaga av den økumeniske, liturgiske rørsla, og som vert nytta som vegleiande norm i reformarbeidet i mange kyrkjer - kjent under namnet "ordo". Med det føreliggjande liturgiforslaget meiner eg at vår kyrkje nærmar seg på ein tydeleg måte det som er liturgisk fellesgods. Det universelle kjem fyrst og fremst til uttrykk ved at vi faktisk utfører dei handlingane som høyrer til ordo, medan *korleis* vi gjer det må vere lokalt bestemt. Men i ei kyrkje som i tillegg til fleire andre vesensdrag er både episkopal og synodal, er det sjølv sagt at den lokale grunnordninga skal innberettast til biskopen, som så ser til at ho oppfyller dei krava som Kyrkjemøtet har vedteke.

Deltaking og medoppleving er ufråkom-

Liturgi er i sitt vesen den reiskapen ei forsamling tek i bruk for å bli deltakande i gudstenesta

melege drag ved gudstenestas eigenart. Å vere ein passiv tilhøyrar eller tilskodar er ikkje kompatibel med liturgiens karakter av handling og drama. Involvering er ein av kjerneverdiane som har styrt arbeidet i reforma, og i det praktiske gudstenestearbeidet dreiar dette seg om å gi rom. Å bli delaktig vil på opplevingsplanet seie det same som å få plass, men spørsmålet er kor mange det kan vere plass til? Ei grøft i reformarbeidet vil kunne vere at vi berre utvidar eigarskapet til gudstenesta frå to til ti, dvs frå prest og organist til ei gruppe som "gjer gudsteneste" for dei andre. Ein har sagt at konsekvensen av denne reforma kan bli den endelege erobringa av kontrollen over kyrkjens gudstenesteliv for den øvre middelklassa som allereie i dag gjer seg mest bemerkta som aktive og taleføre. Ifylgje Modéus er delaktigheit ein kvalitet og ikkje ein kvantitet, men det finst aktivitetar som muleggjer kvaliteten. Alle kan ikkje ha praktiske oppgåver, men alle kan kjenne seg delaktige gjennom å identifisere seg med personar som er synlege i liturgien. At det er menneske med ulik alder og bakgrunn som

reforma kan bli den endelege erobringa av kontrollen over kyrkjens gudstenesteliv for den øvre middelklassa

er synlege, skaper eit heilskapsinntrykk som signaliserer at her får du vere den du er. Aktiv bruk av medliturgar, som er nemninga høyringsforslaget opererer med, vil over tid vonleg gi fleire frimod til å kjenne seg som aktørar og ikkje tilskodarar. At forslaget legg opp til at presten skal stige til sides reint fysisk og ikkje konstant befinne seg for altaret, men heller leie frå sin plass på sida i koret, er også med på å skape eit nytt "verdsbilete" og kan avverje misforståinga om at nokon er aktive og andre passive i liturgien. Korvidt han kan stå vendt mot kyrkjelyden medan han leier nattverd-liturgien, er eit anna - og stort - spørsmål til drøfting og refleksjon under høyringsprosessen. Spørsmålet om altarplasseringa er komplisert frå både antikvarisk og teologisk synsvinkel og fortener grundig handsaming i tida framover.

JAN OTTO MYRSETH
jom@ringerike.kirken.no

Utkastet til ny salmebok

AV ANDREAS AARFLOT

Prinsipper og arbeidsmetode

Utkastet til ny salmebok for Den norske kirke er nå ute til høring, etter en intens arbeidsperiode for Salmebokutvalget som fikk dette oppdraget for bare drøyt tre år siden. Prost Tore Kopperud har ledet utvalget og gjort en formidabel innsats for å nå i mål innen den tidsfrist som var satt for arbeidet. Men allerede nå må det stilles spørsmål om den knappe tidsfristen har gjort at arbeidet ikke fremkommer med den kvalitet som en så viktig prosess har krav på. Det er i det hele tatt uheldig at Kirkemøtet har vist slikt heseblesende hastverk med å få gjennomført reformene i gudstjenesten. Å fastsette en sluttdato uten å kjenne godt nok til arbeidets omfang er en særdeles uheldig måte å gå frem på når store reformer i kirken skal gjennomføres. Det gjelder arbeidet både med kirkens liturgier og med salmeboken at det ville vært en fordel om arbeidet kunne vært modnet over noe lengere tid. Den forrige salmebokkomiteen som utarbeidet forslaget til vår nåværende salmebok, arbeidet i 8 år og jobbet i til sammen 98 møtedager, fordelt på 35 samvær. Men dessuten bygget denne komiteen videre på et utredningsarbeid som hadde pågått nesten kontinuerlig i 15 år tidligere, slik det fremgår av den fyldige innledningen til salmebokutkastet (NOU 1981: 40). I tillegg kan det nevnes at *høringsrunden* for det forrige utkastet tok nærmere 3 år fra utsendelsen til sluttbehandling i det ekstraordinære Bispemøte i februar 1984. Det er neppe ønskelig at et revi-

sjonsarbeid skal ta like lang tid som sist, da det nesten varte 50 år før Landstads Reviderte fikk sin avløsning. Endringstakten i kultur og stilfølelse er betydelig raskere i vår tid. Men likevel burde arbeidet denne gang ha fått skje i et roligere tempo enn tilfellet har vært.

For den utsendte salmebokens del må en stille spørsmål om *metodikken* som ble valgt gir trygghet for en forsvarlig behandling. Redegjørelsen for prosessen er gjengitt på Kirkerådets hjemmesider og viser at utvalget har stått overfor svære oppgaver. Mest gjennomiktig er utvalgets forslag når det gjelder *salmer som bør strykes* fra de gamle salmebøkene. Her synes det som om utvalget samlet har vurdert hele tilfanget og har kommet frem til sitt forslag etter stemmegivning over den enkelte salme. Når nye salmer skal få plass, er det helt nødvendig at noe må ut. Utvalget skal ha ros for sitt mot til å ta dette anliggende på alvor. Det er likevel ikke rart at det oppstår kritikk når konklusjonen blir presentert. Mange vil savne sine kjernesalmer, og det kan være grunn til å spørre om avgjørelsen oppviser noen tendens, for eksempel i retning av dogmatiske preferanser eller subjektive fromhetsuttrykk. Høringsutvalget bør lytte vel til de kommentarer som på saklig grunnlag kommer frem på disse områder. Det vil ikke forundre om salmer som manglet noen få stemmer for å komme med i salmeutvalgets innstilling, ville kunne få større tilslutning i høringsutvalget, mens enkelte andre, som er beholdt, vil kunne

utgå uten at det blir noe stort tap for salmeboken. Men også høringsutvalget som nå skal inn i arbeidet med å vurdere utkastet og de kommentarene som kommer inn, må være seg bevisst at omfanget ikke må bli for stort.

Mer problematisk blir det å ta stilling til *utvalget av nye salmer* som er foreslått. Her er det allerede i utgangspunktet en svakhet at salmebokutvalget ikke har foretatt noen omfattende prinsippdrøfting av hva som utgjør en salme til bruk i menighetens gudstjeneste. Det er riktig nok listet opp en del kriterier som bør komme i betraktning, men sammenliknet med det grunnlagsarbeid som er gjort tidligere i vår salmehistorie, har dette mer preg av løst sammensatte impulser og innspill. Det er prisen en må regne med når et hovedprinsipp synes å være at prosessen skal være "åpen og erfaringsbasert". Dette slagord går igjen også i liturgireformen, uten at en kan oppdage noen kritisk analyse av hva dette i virkeligheten betyr. Det kan føre til at alt og ingenting trenger seg på med samme styrke, slik at det bare blir den enkeltes skjønn og preferanser som avgjør hva som skal ha forrang og dignitet.

Blant de kriterier som listes opp i utvalgets redegjørelse, er kravet om at salmeboken skal ivareta *stor bredde, global og økumenisk orientering, gjenkjennelse, anvendbarhet også utenom gudstjenesten (i hjemmet og skolen), litterær kvalitet, musikalsk mangfold*. Men det er vanskelig å finne noen prinsipiell hymnologisk drøftelse av hva som karakteriserer en salme i gudstjenestlig og liturgisk sammenheng. Det er ikke nok at det dikteriske motiv er interessant og taler om bestemte sider ved den religiøse følelse eller den subjektive kristne virkelighetsforståelse. Da oppstår faren for en allmenreligiøs utvanning av den evangeliske trosdimensjon. Salmen skal ha bibelsk substans, gjenspeile den kristne frelsesforståelse og være uttrykk for det almengyldige i den kristne tro. Da vil det være mange i og for seg vakre poetiske bidrag med et individuelt mediterende preg som må klassifiseres som religiøs individualpoesi og representerer kategorien dikt mer enn kategorien salme.

Det nærmeste en kommer til en prinsipiell plassering av salmen som kategori er et avsnitt i høringsbrevet som også er trykket i Kirkerådsdirektørens forord til høringsutgaven: "Salme-

boken og salmene har opp gjennom århundrene vært et av de viktigste redskapene til å uttrykke og befeste kristentroen både i kirkens liv og i den enkelte troendes liv. I salmen bringes evangeliets budskap og den menneskelige erfaring sammen på en meget fruktbar måte. Denne syntesen får desto større kraft som den er kledd i kunstnerisk form. Det fenomenet vi kaller *salme*, og som mennesker i alle tider har knyttet seg så sterkt til, er en kraftfull enhet av åndelighet, poesi og musikk".

Til sammenlikning siteres noen av momentene fra den opprinnelige "Salmeboknemnda" fra 1954, som under biskop Johannes Smemos ledelse la fram sin innstilling i 1957:

"Det dominerende siktemål må være å nå fram til en "Norsk Salmebok for Kirke og Skole og Hjem" ut fra vanlige, saklige hensyn, en salmebok der hensyn i første rekke er tatt til de enkelte salmers kristelige lødighet, sett under evangelisk-luthersk synspunkt, videre til deres litterære (hymnologiske) verdi og deres sangbarhet. Vi må ha for øye at salmeboken blir kristelig så allsidig at hele kristenlivets rikkdom - så langt det er mulig - ved den kan få gi seg uttrykk i ord og toner".

Etter fornyet oppdrag la salmeboknemnda, fremdeles under Smemos ledelse frem et "Utkast til Felles Salmebok for Den norske kirke" i 1968. I forordet omtales noen viktige ledetråder for arbeidet:

"1. *Dogmatisk* må salmeboken gi et mest mulig klart og fylldig uttrykk for kristen tro og kristent liv i samsvar med Den hellige skrift og vår kirkes bekjennelse" . . . Det kan ikke være tale om i salmeboken å gi plass for "tidsbestemt teologi eller rent subjektive trosvitnesbyrd, for allmenn-religiøse betraktninger eller kristelig substansløs lyrikk. Nest etter Bibelen er salmeboken menighetens viktigste håndbok i kristendom og bør ikke inneholde annet enn det som står for Bibelens budskap og for menighetens samlede erfaring og vitnesbyrd" - Men ord og bilder kan fornyes, heter det. 2. Det er viktig å *bevare "den historisk-saklige sammenheng"* som kirken står i, dvs. først og fremst til reformasjonsarven, slik den er formidlet gjennom salmehistorien. 3. "Salmebokens plass er prinsipielt i *gudstjenesten*, og dens liturgiske funksjon er å

gi uttrykk for menighetens bekjennelse, lovprisning og takk". Det betyr at salmen er en del av det sakrifielle moment i gudstjenesten, den er et "svar på det som Gud taler til hjertene og virker i dem og i fellesskapet". Derfor må salmen unngå det ensidig subjektiverende. Den skal uttrykke "menighetens replikk i gudstjeneste-samtalen" og ha et objektivt, et "menighetsgyldig innhold". Videre heter det i innledningen at salmen må ha *litterær kvalitet*, og samtidig ha "en rett *folkelig og allmennforståelig form*".

Det er neppe tvil om at liknende overveielser også for en del har ligget til grunn for det nye salmebokutkastet, men det er samtidig også tydelig at utvalget har ført inn nye idealer som fører et betydelig stykke bort fra tradisjonell salmetradisjon. I høringsdokumentet beskrives dette slik: "Samtidig vant det synet frem i SU at situasjonen bare siden Salmer 1997 er så kraftig endret og så vidt uklar at en i tillegg til å samle seg om det viktigste i tradisjonen, bør ha muligheten til å eksperimentere og gjøre erfaringer med sangstoff som er radikalt annerledes enn den salmesang som inntil nå har rådet grunnen i kirkens gudstjenesteliv." Med dette utgangspunkt har utvalget foretatt mange dristige valg for å hente frem stoff preget av en mer moderne virkelighetsforståelse, med større vekt på religiøs undring og trossmessig søken enn på de bibelske forankrede svar. Den nærmere analyse av hvordan dette anliggende har slått ut i materialet kan en bare gjøre ved å gå igjennom særlig de nye salmene, men også ved en vurdering av hvilke salmer som er blitt fjernet fra den tidligere salmeskatten.

Utvalgsmedlemmenes personlige favoritter når det gjaldt nye salmer, kom i første omgang til syne ved at hvert medlem la frem en liste på 25 salmer som de ønsket å få med i samlingen. Med det tidspress som utvalget hadde over seg, valgte de i fortsettelsen å fordele det store antall nye salmeforslag på mindre grupper, der to og to fikk overlatt en bunke på 50 salmer for å foreta en første gjennomgang og komme med en foreløpig innstilling til utvalget. Dette kan ha ført til at en rekke salmer har blitt lagt til side etter en smal sikting av bare to medlemmer i utvalget. Det har vært sagt at bare for mannen, Tore Kopperud, har lest igjennom alle

de 4400 forslagene til nye salmer. Selv om antallet denne gang var større enn sist, burde salmeforslaget vært fremlagt etter at alle medlemmene hadde lest og tatt stilling til alle salmene. Nettopp her ville det vært betryggende om utvalget hadde hatt mer tid, slik at alle medlemmene tok del i alle vurderingene underveis. Den valgte fremgangsmåten innebærer at utvalget etterlater seg stor usikkerhet om hvilke grunner som har gjort at det store antall av forslagene har blitt forkastet. Også her vil det kunne spørres etter dogmatiske og fromhetsorienterte preferanser i materialet. Det er rimelig at høringsutvalget i den videre prosess primært skal avgi sin betenkning om det fremlagte utkast, men det ville ikke forundre om medlemmene også kjente trang til å foreta noen stikkprøver i det store register som omfatter alle de innsendte nye salmene.

Det er godt at Bispemøtets og flere andre instansers anmodning om en forlengelse av høringsfristen for både salmeboken og liturgiene er blitt tatt til følge. Det kan ikke være noe nederlag for Kirkerådet om den endelige utgivelsen av disse viktige dokumenter skjer et år senere enn opprinnelig tenkt. Det må heller ikke bli noe mål i slike saker av vidtrekkende betydning for hele kirken at hele prosessen skal skje i løpet av det sittende kirkemøtes funksjonstid.

Hva er bevert?

Det virker som om utvalget har hatt et gjennomgående varsomt skjønn når det gjelder utsilingen av salmer som godt kan gå ut fra den tidligere salmeboken (NoS). Mange av salmene som er fjernet, har neppe vært særlig meget i bruk, og noen har ikke tålt en ny kvalitetsvurdering. Det er ikke lett å se noen markert tendens, selv om det slår en at enkelte av de gamle kjernesalmene som handler om *troens grunn og frelsen i Jesus Kristus*, har blitt borte. Det gjelder for eksempel NoS nr. 16 "Når synderen rett ser sin våde"; nr 162 "Han på koret, han alene"; 345 "Ditt kors, o Krist ble verdens sol"; nr. 365 "Å hvilken ære" - hvor Brorsons tekst og Zincks melodi kler hverandre så storartet. Mest påfallende i denne sammenheng er det at nr. 483 "Nå har jeg funnet det jeg grunner" er tatt ut. Jeg savner også julesalmene "Hjerte, løft din gledes vinger" (nr. 39) og "Nå

er frelsens dag opprullet” (nr. 46), begge med praktfulle melodier. Det er vanskelig å forstå at Luther-salmen nr. 545 ”Gud, hold oss oppe ved ditt ord” og tillitssalmen ”Hvor Gud meg fører, vil jeg glad” (nr.409) er sløyfet. Og i respekt for salmehistorien mener jeg at Niels Johannes Holms ”Hvor salig er den lille flokk” (nr. 412) fortsatt burde ha en plass i vår salmebok, som en refleks av det herrnhutiske miljø i Kristiania i begynnelsen av 1800-tallet og et minne om salmeboken ”Harpen” som han utgav i 1829. Med erfaring fra utallige bispevisitaser har jeg sett nytteverdien av salmen ”På Herrens tempel bygges” (nr.687) og kan ikke forstå hvorfor den er utelatt. Det kan nok pekes på enkelte andre salmer fra NoS som godt kunne unnværes til erstatning for dem jeg her har nevnt, men jeg håper høringsutvalget kan finne den rette balansen, også om de tar inn igjen noen av dem jeg her har pekt på. - Noen påtrengende dogmatisk reformiver er det altså ikke lett å finne i denne del av prosessen, og utvalget har også gitt rom for et stort spekter av fromhetstyper i det bevarte materialet.

Det samme kan en også si om utvalget som er gjort blant salmene i tilleggsheftet Salmer 97. Her er vi allerede kommet betydelig nærmere vår egen tid, og det må sies at dette utvalget, som ble gjort etter en grundig høringsprosess, har stått seg forbausende godt. Mange av salmene har blitt sunget godt inn i menighetene, og ikke få av de nye salmene som ble lansert har rukket å bli en del av kirkens faste salmekanon. Men også her har det vært stoff av blandet kvalitet, og salmebokutvalget luker bort en del som ikke har holdt mål. Fortsatt vil nok noen av de salmene som er beholdt ha mer karakter av religiøs poesi og stemningsfull lyrikk enn av ekte salmekvalitet. Det gjelder f. eks. S97 nr. 18 ”Du vender ditt andlet imot oss” (Frostenson/Ulstein), nr. 35 ”Du så meg Gud, du vevet meg av drøm og kjærlighet” (E. Skeie), 141 ”Nå åpner savnet sine øde vidder” (Svein Ellingsen). Karakteristisk for tillegget er ellers en rekke salmer som tar samtidens utfordringer innen miljø, rettferdighet og diakonal omsorg på alvor. Det er viktig at disse første markeringer av denne tendens har holdt seg så godt og representerer en sunn avveining mellom evangelisk tro og sosialt engasjement.

Nye tekster og toner

Som nevnt har utvalget uten en særlig tungtveiende forhåndsanalyse gitt seg selv ”muligheten til å eksperimentere og gjøre erfaringer med sangstoff som er radikalt annerledes enn den salmesang som inntil nå har rådet grunnen i kirkens gudstjenesteliv.” Med denne åpning har det så foretatt en utvelgelse av tekster fra mange sjangre i moderne poesi og stemningslyrikk, så vel som fra mange religiøst inspirerte forsøk på å kle tro og søkende undring i salmens form. Resultatet er blitt svært blandet. Her ville det også vært nyttig om utvalget hadde redegjort noe nærmere for utvalgskriteriene. Det er for eksempel åpenbart at det har vært et mål å finne tekster fra både klassiske og moderne diktere som på en eller annen måte har beveget seg i nærheten av Gudsbegrepet eller tilværelsens mysterium. Slik er både Welhaven og Wergeland, Ibsen og Bjørnson og Gabriel Scott, for å nevne noen, hentet inn. Men mange av disse forsøkene virker nokså anstrengte. Det er stor forskjell på at forfattere i denne kategori finner rom for undring over tilværelsens gåte i rammen av sin egen dikteriske komposisjon, og at de annekteres som fyllekalk i rammen av en samling salmer til menighetens oppbyggelse. Det samme gjelder i enda høyere grad diktene som er hentet fra noen av våre mer moderne forfattere, som Arnulf Øverland, Andre Bjerke, Olav Aukrust, Hans Børli og Olav H. Hauge, for igjen å nevne noen. Det dristigste eksperimentet er forsøket på å utnytte Arnold Eidslots dypt religiøse poesi, like til bruken av det mesterlige diktet ”Josef av Arimateas klage” (nr. 62). Så gjerne jeg ser det brukt som meditasjonstekst i langfredagsmarkeringen, er jeg tvilende til anvendbarheten i en gudstjeneste. Derimot er Eidslott representert med en helstøpt salme på nr. 28, ”Alt har du gitt oss, Herre”. Også hans korte bønnesalme på nr. 267 fortjener å vurderes. Dette viser, etter min mening, at det ikke er uvesentlig om diktene i samlingen er skrevet med et klart referansepunkt i den bibelske forestillingsverden. Slik er det åpenbart med Edvard Hoems etter hver mange bidrag til vår nye salmeskatt. Også han henfaller noen ganger til religiøs rimkunst, som passer bedre i en diktsamling enn i en salme-

bok, for eksempel nr.51 "Bleik på krossen heng han" og nr. 143 "Du søv under himlens stjerner". Men mange av hans frodige salmer gir varige impulser til en bibelsk forankret tro. Hoem er for øvrig en av de norske forfattere som er representert med flest forslag (10).

Den som topper listen er imidlertid, ikke uventet, Eivind Skeie. Her må det ha vært nok å ta av, i betraktning av at han har utgitt sin egen salmebok med over 300 salmer. Skeie har alltid noe på hjertet. Han har uten tvil beriket vårt salmerepertoar i de siste årtier. Men av og til fristes en til å spørre om også Skeies poetiske åre renner litt for fort, med en risiko for at det blir grunnere vann. Jeg stiller spørsmålsteget ved nr. 19 "Sov, lille Jesus i krybben så stille", med rimsmøriret "Jesus, jeg kommer med blåbær så søte, deilige epler og jordbær med fløte" (v.3). I kategorien dikt vil jeg også plassere nr. 79 "Tal vennlig til Jerusalem"; 132 "Menneske, du som har kunnskap"; 137 "Du gav oss perlen"; 160 "Sov, vesle barnet"; 195 "Sommerens Gud, du evige lys"; 207 "Fjellets endeløse vidde åpner seg for meg. Mykt glir skien gjennom snøen, Gud, jeg priser deg" osv. Det blir likevel nok igjen av kjernesalmer som stadfester Skeie som en av våre fremste salmediktere. Ved siden av Skeie er det også denne gang et markert innslag av salmer fra Svein Ellingsen (11), som med sin kvalitetsans forsetter å berike vår salmeskatt.

Det lar seg ikke gjøre i rammen av denne artikkelen å gå igjennom alt materialet. Noen spørsmål reiser seg separat. En tidligere forholdsvis ukjent forfatter John Bell er representert med hele 12 salmer, mange av dem med melodier fra skotsk eller irsk tradisjon. Alle er oppgitt med Verbum forlag som rettighetshaver, og oversetterne er de samme par-tre personer. Det er mye bra i dette materialet, men det kan tyde på at det hele stammer fra en publikasjon som Verbum har gitt ut i forkant. Kan det tenkes at disse salmene har fått en slags fortrinn fremfor annet tidligere upublisert materiale? Med en viss forundring merkes det at Landstads gjennomborende salme i adventstiden "Når synderen rett ser sin våde" er tatt ut fra sin plass i den nåværende salmebok og i stedet erstattet av en ny versjon med Per Lønning som oppgitt forfatter, riktig nok med overskriften "etter en salme av

M.B.Landstad". Her er identiteten slående, og vers 5 og 6 er nesten identiske i begge versjoner. Men valget kan belyse et av de spørsmål som må stilles til hele samlingen av nye salmer: Er det noen merkbar dogmatisk eller fromhetstypologisk tendens i stoffet? Landstad starter som kjent med å reflektere over synderens situasjon og den glade trøst som ligger i å få syndenes forlatelse:

"Når synderen rett ser sin våde,/ i sjelen dypt besværet går,/ og Jesus kommer med sin nåde/ og legger den på hjertets sår, da slukkes sorgen salig ut,/ da blir det glede stor i Gud". (NoS nr. 16)

I Lønnings versjon heter det:

"Når Jesus kommer til vår verden,/ da stiger himmelriket ned./ Da tenner håpet morgenstjernen,/ og alle engler jubler med./ Da blir vår sønderrevne jord/ forenet etter Herrens ord". (Høringsutkastet nr. 5).

Det er neppe Lønnings intensjon å tone ned syndserkjennelse og frelsesglede. Men det synes å være en tendens i mange av de nye salmene at de handler svært mye om "den sønderrevne jord" og menneskets ansvar for å fornye den verden vi lever i, mens tradisjonelle motiver som frelsen i Kristus, troens tillit og liknende blir tonet ned. Det er typisk at utvalget har funnet det nødvendig å innføre to nye rubrikker i sakregisteret, som taler om "undring og lengsel" (8 nye nummer) og "stillet og ettertanke" (18 nye nummer). Mange av salmene i disse kategorier gjenspeiler søkende holdninger, men også uklare subjektive tanker om hva frelsen i Kristus er.

Det er mer enn nok å gripe fatt i for høringsutvalget. Etter mitt skjønn kan salmeforslagene uten noe større tap reduseres med omtrent en tredjedel, og vi vil likevel stå igjen med mye variert og fint stoff som fortjener å prøves ut i menighetenes samlinger og i gudstjenesten. Salmebokutvalget har lagt vekt på at den største delen av det nye stoffet forutsettes utgitt i en egen samling (Salmebok II) og har vel da ment at kvalitetskravene ikke har samme vekt overfor det materialet som utgis her. Dette tilleggsheftet skal da kunne tjene som en slags hjemmets sangbok også. Men i og med at begge bøkene forutsettes anskaffet til menighetene og vel også blir gjenstand for bruk i gudstjenestene, er det vanskelig å se at en slik ordning

forsvarer den nedprioritering av de generelle salmekriterier som ellers er lagt til grunn for hovedsalmeboken. Høringsutvalget bør etterprøve det fremlagte materiale ut fra en sterkere vektlegging av salmenes funksjon i gudstjenesten.

PS Jeg har ikke kunnet gå igjennom melodiutvalget, men jeg regner med at også dette materialet vil få en sakkyndig vurdering med tanke på sangbarhet og kvalitet i den videre prosess.

Nyhet!

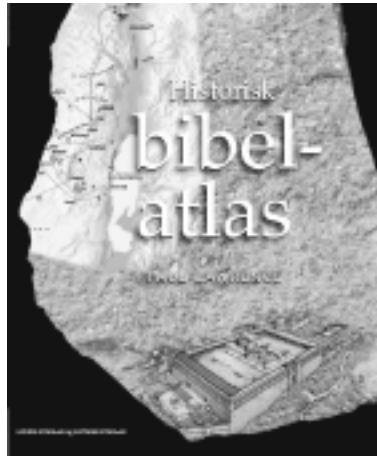
NYTT BIBELATLAS FOR ALLE BIBELLESERE!

Paul Lawrence

HISTORISK BIBELATLAS

Oversatt av Eyolf Berg

- En reise gjennom bibelhistorien fra Abraham til Paulus
- Bygger på de seneste historiske og arkeologiske oppdagelser
- Gjennomillustrert med 97 nytegnede kart, 7 rekonstruksjonspanoramaer, 17 bykart og 150 fotografier
- Spesialartikler om emner som folkeslag og språk i Bibelen
- Tidstabeller, ordforklaringer, litetraturliste og registre over saker, personer, stedsnavn og bibelhenviisninger

Kr 398,-

Den nye messeliturgien – ny vin i gamle vinsekker – En kommentar ved Mikkelsmesskonferansen 2008

AV ÅDNE NJÅ, DR. THEOL., SOGNEPREST I BRØNNØYSUND

Kirkens liturgi er i kontinuerlig endring. Slik har det vært i to tusen år, og slik vil det være til tidenes ende. Det er mye ved det nye liturgiforslaget som er veldig bra, både når det gjelder selve strukturen, og når det gjelder innholdet i de forskjellige tekstene. Likevel foreligger det, slik jeg ser det, enkelte temmelig fundamentale problemer med den foreslåtte liturgien. Jeg skal i det følgende kun tematisere enkelte utvalgte problemstillinger.

1. Vekselforhold mellom fasthet og fleksibilitet.

1.1 *Fast ordo og valgfrie underledd.* Det er positivt at liturgiforslaget ønsker å fremme en fast ordo, og at denne ordoen langt på vei samsvarer med den klassiske i vestkirkelig kontekst. Det er også positivt at den nye liturgien åpner for valgfrihet på enkelte underledd. Omfanget av denne fleksibiliteten er, slik jeg ser det, imidlertid så stor at det blir en rekke problemer: 1) Den omfattende betoningen av fleksibilitet kommer i motsetning til det som er et dypanliggende med den tradisjonelle messen - nemlig å være en kjent og forutsigbar puls man kan hvile i. 2) Den omfattende betoningen av fleksibilitet kan lett ende med en kongregasjonalistisk liturgiforståelse som verken tar høyde for den mobilitet og det

behov for gjenkjennelse som preger enhver folkekirke, eller de økumeniske, økologiske og globale utfordringene vi står overfor. 3) I møte med nykapitalismens betoning av fleksibilitet og kreativitet med tilhørende konstruerte uro og rotløshet er det god grunn til å betone stabilitet, langsomhet og grunnfestethet. Kort sagt: Liturgirevisjonens tre verdier; stedegenhet, fleksibilitet og involvering bør korreleres med de tre verdiene universalitet, stabilitet og mottakelse - og disse tre siste bør forstås som mer grunnleggende verdier enn de tre første. For å unngå en kongregasjonalistisk liturgiforståelse som snur verdiene på hodet og ender med all mulig "kreativ vilkårlighet", bør valgfriheten begrenses radikalt i forhold til det foreslåtte. Av samme grunn bør den endelige beslutningsmyndigheten for lokal liturgi ikke ligge i menighetsrådet (som i praksis ofte betyr den lokale presten), men snarere hos biskopen. Forslaget til lokal liturgi bør utarbeides av menighetsråd i samarbeid med det lokale presteembete.

2. Syndsbekjennelsen

2.1 *Syndsbekjennelsens forbindelse med forbønnen.*
I lys av manglende skapelsesteologi i pietistisk tradisjon og et ønske om å fastholde

menneskelivets godhet er det ikke vanskelig å skjønne at man vil unngå syndsbejnelsen tidlig i messen. Jeg mener imidlertid det er svært problematisk å plassere den i sammenheng med forbønnen - og endog som et moment i denne. Dermed kunne man få inntrykk av at syndens virkelighet, på samme måte som forbønnens, dypest sett dreier seg om konkrete forhold i livet - at vi ber om tilgivelse for dette og hint, på samme måte som vi ber for dette og hint. Syndens totalperspektiv reduseres dermed til et partialperspektiv som ikke er forenlig med luthersk hamartiologi. Dette totalperspektivet kommer ikke i strid med en luthersk-positiv skapelsesteologi. Tvert imot er en slik skapelsesteologi kun mulig i lys av en radikal forståelse av synden - for bare ved en slik syndsforståelse blir verden *verden* (sekulær virkelighet) og ikke instrument for min egen selvrettferdighet.

2.2 *Synsbejnelsens plassering i messens ordo.*

Synden er den uforklarlige tragiske virkelighet som er inkarnasjonens og forsoningens forutsetning. Den kan imidlertid ikke erkjennes før, men kun i og med troen. Sånn sett kunne det være nærliggende å tenke seg at den skulle komme etter trosbejnelsen - som rettmessig er plassert etter prekenen. Det er imidlertid ikke tilfellet. Troen er tilstede allerede fra begynnelsen og høres første gang i og med AMEN etter nådetilsagnet. Prekenen er ikke en preken *til* tro, til forskjell fra misjonsprekenen, men en preken *for* den tro som allerede er der. Og trosbejnelsen er ikke troens oppståen, men troens tilsluttende lovprisning av den Gud som oppbygger oss ved ordet. For å fastholde syndens radikale virkelighet bør derfor syndsbejnelsen skje i innledningsdelen til messen - som et lovprisende svar på tilsagnet om nåden i Kristus og skapelsen i Guds bilde. Derfor er det også en kognitiv fortegning å snakke om *syndsbejnelser* fremfor syndsbejnelser. Her er det snakk om doksologi og ikke primært epistemologi. Viktigere enn å endre messens ordo på dette punkt er det å lage formuleringer som åpner for en bredere forståelse av synden, hvor blant annet skammotivet og det globale perspektivet kan inkluderes.

3. Nattverden

3.1 *Ugjæret brød.* Ut fra inkarnasjonstanken er det lett å forstå at man ønsker å bruke "alminnelig" brød. Det vil imidlertid være en feilslutning dermed å åpne for gjæret brød. Ut fra vestkirkelig tradisjon brukes det som kjent usyret brød nettopp for å knytte nattverden til det jødiske påskemåltidet. Ut fra vestkirkelig soteriologi som til forskjell fra østkirkelig tradisjon fastholder at vi i messen fremdeles kun er på vei henimot den endelige frelsen, vil syret brød innebære et monofysittisk drag som vanskelig ivaretar den betoning av verdens lidelse og kirkens solidaritetskamp som er kjennetegnet ved en vestkirkelig messefeiring. Man kan selvfølgelig bruke gjæret brød uten å ha monofysittiske tendenser, men det er i så fall fordi man representerer et annet problem; nemlig en underkjennelse av den kirkelig-symboliske tradisjon og den kirkelige tradisjons forbindelse med den israelittiske religion - altså fordi man representerer den type ekklesiologiske doketisme som har opphevet tanken om Guds paktsfolk som sentralt i liturgien. Løsningen kan være å åpne for "alminnelig" brød som alternativ til oblatene og løsepengemetaforen, men da likevel *ugjæret* brød.

3.2 *Versus populum eller Versus orientem.* I lys av nattverdens fellesskaps- og måltidsmotiv er det ikke vanskelig å forstå at mange ønsker å trekke alteret frem i koret - på samme måte som dette ble en tillat ordning i Den katolske kirke under Vat II. Slik jeg ser det er det likevel mange grunner som taler for at den klassiske versus-orientem-plasseringen bør være hovedordningen: 1) Versus orientem-symbolet fastholder på en bedre måte at kirkens og fellesskapets Gud er Skaperen - og dermed naturens og alles (også de døde) Gud - imot en symbolsk kongregasjonalisme. 2) Versus-orientem-symbolikken fastholder bedre dobbeltheten mellom den skjulte Gud og den åpenbarte Gud - imot en endimensjonal betoning av nærværet. 3) Den klassiske plasseringen av alteret fastholder bedre prestens embete som Guds representant overfor menigheten i og med det evangelisk-sakramentale (versus populum) og menighetens representant over for Gud i og med det sakrifielle (versus orientem) - imot

både en katolsk-hierarkisk betoning av prestens særskilte makt på «den andre siden» av alteret så vel som en lavkirkelig undergravelse av embetet overhode. 4) Versus-orientem-symbolikken fastholder bedre at fellesskapet ikke er et fullendt, men et eskatologisk fellesskap som lengter etter og ber om Jesu komme (den "nye solen"). 5) Versus-orientem-symbolikken er bedre i samsvar med den tradisjonelle kirkearkitekturen og natursymbolikken hvor himmelretningene spiller en sentral rolle. 6) Versus-orientem-symbolikken er trolig mer i tråd med den religiøs-kultiske «legning» og lengsel som preger samtiden - til forskjell fra den sosialterapeutiske «legning» og lengsel som preget 70-talls-mennesket.

3.3 *Manglende offermotiv*. Det er mildest talt overraskende at forsoningsmotivet er delvis fraværende og offermotivet praktisk talt helt fraværende i de nyformulerte eukaristibønnene. Det er ikke vanskelig å skjønne denne forlegenheten særskilt på offerspråkets vegne i lys av ønsket om å fremheve Guds kjærlighet. Men der er mange fundamentale problemer med en slik unngåelse av offerterminologien. 1) Det blir et liturgisk misforhold mellom liturgiens nyformulerte ledd og de klassiske ledd i messen som er gjennomsyret av offerspråk 2) I lys av de bibelske og liturgiske kilder gjennom kirkehistorien fremstår en teologi som haltende i selve hjerterytmen dersom den ikke er fortrolig med offerterminologien. 3) Det er vanskelig å se at det er mulig å unngå offermotivet i en luthersk teologi hvor nettopp Kristi offer utgjør den *paradoksaltoteriologiske* enheten av Guds vrede og Guds nåde. 4) Denne unngåelsen av offermotivet står ikke i samsvar med den interessen offermotivet har fått i teologien og religionsfilosofien de siste tiårene, men fremstår snarere som mer i samsvar med den teologiske hovedstrømning som var gjeldende på 70-tallet. 5) Unngåelsen av offermotivet ser ut til å korrelere med en undergravelse av luthersk-radikal hamartiologi med tilhørende tale om Guds kjærlighets vrede. Offeret handler ikke om at Gud trenger blod og drap for å bli forsonet, men om det sanne menneskets (d.e. Kristi) selvhengivelse til Gud

under syndens og vredens vilkår og Guds gjenopprettelse av menneskets gudsrelasjon. Hovedkonklusjon: Det er mye bra ved liturgiforslaget. Dersom man gjør gode valg kan det hele bli ganske bra. Med tanke på temaene jeg her har diskutert, gir likevel liturgien inntrykk av å være temmelig ny vin i gamle sekker - d.v.s. ikke veldig ny vin, men vin fra 70-tallet i kirkens gamle sekker - det klassiske ordo. Hovedinntrykket mitt er at klassisk-luthersk forståelse av hamartiologi (med tilhørende skapelsesteologi), forsoningslære og ekklesiologi både når det gjelder syndsbekjennelsens plassering og en rekke av tekstalternativene kommer dårlig til uttrykk. Dersom vi forstår eukaristibønnen som messens nøkkeltekst, er der endog enkelte alternativer som direkte strider mot luthersk bekjennelse - ikke minst ved det som unnlates å sies. I lys av den aktuelle forkynnelsen og mange presters "private" liturgier er det riktignok lenge siden Den norske kirke som helhet med rette kunne karakteriseres som en luthersk kirke. Jeg håper imidlertid hovedanliggende i luthersk teologi fremdeles vil utgjøre tyngdepunktene i liturgien - også om det i realiteten åpnes opp for et konfesjonelt mangfold innad i kirken.

Om liturgireform i Hamar bispedømme

AV SEVAT LAPPEGARD, PROST I SØR-ØSTERDAL PROSTI

Det gjentas ofte når den pågående liturgireformen omtales, at den startet med et initiativ fra Ungdommens kirkemøte. Det er et litt for kort perspektiv. De fleste liturgireformer arbeider seg fram nedenfra, fra brukerne. Slik var det ved den forrige store reformen i 1889, og slik er det denne gangen. Liturgier er uttrykk for livsforståelse og tro. På den måten tilhører de brukerne og vil alltid endres med tid og sted.

Denne reformen har sine røtter i store endringer i holdninger til kirke, religion og tro. Slike prosesser er langstrakte og vanskelig å tidfeste, men kan her til lands spores i statistisk materiale 20-30 år tilbake. Det er en større interesse for rituell handling. På det kirkelige området kommer det til uttrykk på flere måter. Det har vært en kraftig økning i oppslutning om gravferd. I gudstjenestebesøket har vi ikke sett så store endringer siden siste halvdel av 1800 tallet. Totalbesøket er forholdsvis stabilt, men på soknenivå ser vi en økende bredde og en avtakende frekvens i gudstjenestebesøket. Gudstjenester som berører folks egen livserfaring, har til dels stor økning i besøket (dåp, familiegudstjenester, allehelgen, julaften, konfirmasjon osv), og det er en økning i menns deltakelse i gudstjenesten. Gudstjenester som ikke har denne direkte relasjonen til egen erfaring, har tilbakegang. Det er avgjørende at reformen nå kan ta opp i seg og møte denne bevegelsen på en utviklende måte.

I Hamar bispedømme har liturgireform med bakgrunn i de omtalte endringer, vært prioritert arbeid i mer enn 10 år. Bispedømme har brukt

ressurser på liturgiutvikling og det har vært lagt til rette for utviklings- og forsøksarbeid. Bispedømmet satte av til sammen ett årsverk i forbindelse med utvikling av nytt gravferdsritual. Der var mer enn 100 prester fra hele Sør-Norge med i et erfaringsbasert utviklingsarbeid. Flere prester og menigheter har tatt initiativ til og fått anledning til å drive forsøksarbeid. Det var allerede før reformprosessen ble startet ved KM-vedtak, utviklet to forslag til ny dåpsliturgi. Det er arbeidet systematisk med antropologien i gudstjenesten, med høymessens åpnings/samlingsdel og med skapelse, natur og gudstjeneste.

I den fasen kirkas reformarbeid er inne i nå, har bispedømmet siden høsten 2007 etablert en arbeidsgruppe og satt av 50 % stilling til å lede arbeidet i gruppa. Gruppa består av 23 prester. Den er representativt sammensatt der ulike teologiske og ekklesiologiske ståsted og alle prostiene er representert. Gruppa har heldags møte en gang pr måned og har to todagers seminarer på programmet. Seminarene har hatt en bredere sammensetning og på det ene er også kirkemusikerne med. Erfaringene med det lokale utviklingsarbeidet er tatt inn i gruppas arbeid, og gruppa har tatt for seg materialet fra alle Underutvalgene under Nemnd for gudstjenesteliv (NFG), forslagene fra NFG og fra Kirkerådet.

Målet for dette arbeidet er tosidig. For det første retter det seg inn mot høringsprosessen. Det er bispedømmets faglige arbeid inn i høringsprosessen og vil være grunnlaget for de

offisielle høringsuttalelsene fra bispedømmet.

For det andre er dette en del av innføringsarbeidet for de nye ordningene. Siden alle prostiene er representert, tjener arbeidsgruppa som en skolering og habilitering av fagpersoner fra hvert prosti som så i eget prosti kan være ressurspersoner for arbeidet med innføringen.

Reformen i 1889 var en meget radikal reform. Den ble viktig for kirka vår fordi den tok opp i seg endringene i kirkebildet den gangen. På samme måte er det å håpe at denne reformen kan ta opp i seg de endringene vi ser i vår tid. Det ser lovende ut. Det tegner til å bli en reform som kan møte behovet for stedegengjørelse, og som kan ta opp i seg og møte de livserfaringer som i dag får folk til å søke til kirke.

Reformen har hatt høgt tempo. Mange av alternativene bærer preg av det og trenger videre bearbeiding. Men grunnmodellene er gode, også på den måten at de bringer oss nærmere de økumeniske hovedlinjer. Nå er det viktig at reformen kan løses i land. KM må få gjøre

sitt innføringsvedtak slik at alle menigheter kan komme i gang med arbeidet med nye gudstjenesteformer. *Men det er først når KM har gjort sitt innføringsvedtak, at den egentlige utprøvningsfasen begynner.* Den tremåneders prøvingen som pågår i høst, er alt for kort til å gi sikker og erfaringsbasert kunnskap om hvordan liturgien virker. Jeg ser for meg at innføringsvedtaket følges av en 3 års prøvingsperiode der vi kan vinne erfaring og ikke minst få prøvd slitestyrken i alternativenes språk og metaforer. Det er i alle fall en tydelig erfaring som vi har gjort i vårt mangeårige utviklingsarbeid: De første forslagene, samme hvor gode og vellykket vi tror de er, trenger en grundig bearbeiding etter noen års bruk! De forslagene som nå foreligger fra KR, er i så måte ikke noe unntak. Men vi må få gjort vedtaket så vi kan komme i gang med å vinne erfaring. Det er i møte med brukerne at liturgiener finner sitt endelige uttrykk. Liturgi er og blir arbeid for folket.

Nyhet fra Luther Forlag

Peter Halldorf

DUFTEN AV DE HELLIGE

“Møtet med den kristne tradisjon avdekker en viktig årsak til hvorfor kristendommen ubønnhørlig taper terreng i vår kultur. Vi tilhører en kirke som ikke fostrer helgener.”

(Fra forordet)

Kr 198,-

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Misjon, hele kirkens og alle døptes sak!

AV KNUT HALLEN, DAGLIG LEDER, SAMARBEIDSRÅD FOR MENIGHET OG MISJON (SMM)

Misjon er på dagsorden i mange sammenhenger, og det trenger vi. *I samfunnet vårt og langt inn i vår kirke sitter en foreldet, lite saksvarende og lite oppdatert misjonsforståelse.* Misjon som kulturimperialisme, som noe negativt invaderende som ikke viser respekt for andre kulturer.

Disse tingene skal vi ikke blåse av. De representerer korrekativer til misjon, som også er bibelske anliggender. Men jeg vil påstå at det faktisk er det motsatte våre misjonsorganisasjoner driver med (Her snakker jeg om de *6 misjonsorganisasjonene som gjennom SMM samarbeidet på en særlig måte står sammen med Den Norske Kirke i dens oppdrag: Tibet-misjonen, Israelmisjonen, Misjonsalliansen, Areopagos, Normisjon og NMS*).

De legger vekt på respekt for den lokale kulturen og jobber i nært partnerskap med lokale medarbeidere. Respekten viser seg også konkret ved at de setter seg inn kulturenes tankegang, religioner og tradisjoner. Språket er vel det viktigste redskapet til å forstå andre mennesker, og her har vi rett og slett mye å være stolt av. Det er ikke mange som jobber "ute", som legger så mye tid og energi ned i å lære seg det lokale språket.

På den annen side har misjon i dag også helt sikkert sine "blindspots", og vi må både som organisasjoner og som kirke stadig hjelpe hverandre med å korrigere kursen.

Misjon i dag handler i stor grad om å stå sammen med søsterkirker i andre land om vårt felles oppdrag: Å gi alle mennesker og samfunn

muligheten av å bli berørt av Jesus Kristus. Som Mike Adams (en pastor i en av de fargede menighetene i Cape Town) sa på en konferanse om misjon og religionsdialog i Bodø nylig: *"Nothing can make the difference in the world, except from Christ".*

Ofte kan våre søsterkirker i sør hjelpe oss til å skjære inn til beinet og fokusere på det enkle, det sentrale og det genuine Kirken representerer. Det ingen andre har!

Misjon handler om å dele. Men dele er ikke bare å gi, som vi ofte tenker. *Å dele er også å ta imot.* Og denne siden ved misjon trenger vi i mye større grad å la bli en realitet i menighetene våre. Våre søsterkirker rundt om i verden har så mange "rikdommer" som vi trenger, og som de gjerne vil dele med oss. Når vi tør å utsette oss for påvirkning fra dem, blir partnerskapet likeverdig, spennende og nyskapende. Tenk misjonsavtaler og vennskapsmenigheter inn i kjernen av deres menighetsarbeid, ikke som en ekstra byrde i tillegg. Jobb klokere, ikke mer!

"Vi foredler og videreutvikler mennesker og naturressurser i Nepal", sa en flott representant for Tibetmisjonen på den ovenfor nevnte konferansen.

Dypest sett tror jeg misjon handler om dette: Foredle og videreutvikle. Og den som kan dette best er vår alles Skaper, Frelser og Livgiver. Samtidig må vi ikke ha et naivt verken menneskesyn eller kultursyn. *Alle mennesker og kulturer trenger både bekreftelse og avkrefteelse utfra Bibelen.* Og her trenger vi både ydmykhet og

respekt når vi går inn i denne møysommelige og spennende prosessen.

Denne missionale problemstillingen er jo egentlig det samme som vi jobber med når vi snakker om kontekstualisering. Hvilke konsekvenser får evangeliet for menneskers liv i denne kulturen? Hva må man ta et oppgjør med? Hva kan vi gi vår tilslutning til? Hvilken holdning skal vi ha til fenomener i samfunnet? Hvordan kommunisere evangeliet på en relevant måte som berører de mennesker som lever der vi er?

Alle disse spørsmålene er ting som misjonsorganisasjonene også jobber med til daglig, sammen med sine samarbeidspartnere rundt om i verden. *De representerer en kompetanse og et verdensvidt nettverk som jeg tror vi kan bli mye flinkere til å bruke inn i våre menigheter. Her er det et potensial som kan fornye vår kirke på en sunn og utadrettet måte!*

Misjon er videre ikke snakk om enten diakoni eller evangelisering. Disse tingene henger uløselig sammen. Slik de gjorde det i Jesu eget liv. Og slik de gjorde det i Hans forkynnelse av Guds rike.

Guds rike er et genialt begrep som vi med hell kunne løfte mer frem. Det rommer både den åndelige og den fysiske siden, ja hele menneskelivet. Guds rike binder sammen både det personlige, det samfunnsmessige og også forholdet til naturen. Det favner dermed helheten. Et holistisk begrep om du vil.

Jeg tror det kunne utløst mye god åndskraft hvis vi gikk sammen om å fornye *Fadervår* i vårt folk. Og da ikke minst bønnen "*Komme Ditt Rike*". La ditt rike komme, Gud, mer og mer i mitt liv, i min familie, i vårt samfunn og i vår verden som jo egentlig er Din.

Misjon er å ta den bønnen på alvor!

Misjon er hele kirkens i prioritet, ikke en ting bare for særskilt interesserte. *Misjon er alle døptes ansvar og livsoppgave. Vi er døpt til tjeneste! Døpt til ikke å være oss selv nok! Døpt til å dele det mest verdifulle!* Det som kan skape forvandling i menneskers og samfunns liv!

Fordi misjon er selve kjernen i kirkens vesen og oppdrag (jfr. KV som nå jobber med "The identity and the Mission of the Church"), trenger vi å ta misjon inn i igjen til sentrum av kirkens virksomhet. Vi trenger å ta misjonen hjem, slik vi har gjort med diakonien. Vi

trenger å alminneliggjøre misjon for alle våre medlemmer.

Dette er noe som kirke og organisasjoner trenger å gjøre sammen. Misjonsorganisasjonene har på ingen måte monopol på misjon. Sammen trenger vi å sette misjonen i sentrum av kirkens virksomhet og hjelpe hverandre å løfte frem en sunn, sann og fruktbar misjonsforståelse: et syn på misjon og en praksis som involverer alle våre døpte og som tar den globale virkeligheten i Guds rike på alvor.

I arbeidet med trosopplæringsreformen og gudstjenestereformen, og implementeringen av denne, er det uhyre viktig at det missionale og globale perspektivet er en naturlig del. Alle våre døpte burde helt fra starten/dåpen få en ryggmargsfølelse av at de er podet inn i den universelle kirke og har del i hennes guddommelige oppdrag (litt pompøst kanskje men dette er jo svære greier...).

Enhver gudstjeneste burde konkretisere dette perspektivet på en eller annen måte. En flott ting mange menigheter har allerede er å be fast for vennskapsmenigheter, misjonsprosjekt eller misjonærer/utsendinger i forbønnsdelen. Noen steder har man en liten lapp liggende fast på alteret slik at vikarprester eller lignende lett kan ta dette med. Oppdaterte bønnebehov fra samarbeidskirken er selvfølgelig enn god ting og vil utvilsomt øke engasjementet og nærheten begge veier. Man kan for eksempel utfordre en ungdom i menigheten til å ha sms-kontakt om dette i gang i mnd. Vennskapsmenigheten "ute" må da selvfølgelig også få vite hva de skal be for ifht. dere. Dette er kun ett eksempel på konkrete elementer. *Ta kontakt med misjonskonsulenten i ditt bispedømme hvis du ønsker å videreutvikle og styrke misjonsperspektivet i deres menighet.*

I tillegg til dette tverrgående perspektivet i alt vi gjør som kirke, tror jeg vi også trenger det særskilte fokus.

En helt konkret mulighet for det er å la misjon og det internasjonale perspektivet prege noen *familiegudstjenester* i året (for eksempel. Kr. åp dag, jfr. tekstgjennomgang). NMS sitt konsept med "Barnas misjons dag" i de menigheter som har deres misjonsprosjekt, er mange steder allerede blitt en innarbeidet tradisjon. De har også gitt ut et flott hefte som inneholder en hel liturgi/gudstjenesteverksted for en slik søndag. Ta kontakt!

Dette er selvfølgelig bare en av mange måter. Poenget må hele tiden være å prøve å finne måter å skape bredere misjonsengasjement på.

En familiegudstjeneste med misjon og verdensvidt perspektiv er en flott mulighet til å formidle ett sunt og mer sant misjonsbilde som kan engasjere bredt.

Her kan kreativiteten få utfolde seg, og man kan trekke inn kanskje både nye og gamle samarbeidspartnere i nærmiljøet, for eksempel: skole og barnehage. Bedrifter, idrettslag og lignende kan engasjeres for internasjonale diakoniprojekter og dermed på en naturlig måte bli en samarbeidspartner med kirken lokalt og globalt.

Misjonsorganisasjonene i SMM har prosjekter til mange bruk. Fra de menighetsbyggende til de meget brede slik som fotballprosjekt eller mikrokreditt i slummen i Ecuador. Her kan vi få med oss det norske lokalsamfunnet og sammen gjøre en forskjell for mennesker som trenger hjelp til å komme i gang. Dette vil dermed kunne bli utadrettet på flere plan og en vinn-vinn-ting.

Mennesker med annen kulturell bakgrunn kan inviteres til å stille med sine eksotiske retter til en *annerledes kirkekaffe*, der våre tradisjonelle tørre mariekjeks er byttet ut med røde og grønne karriretter fra Thailand, vårruller fra Vietnam, kos-kos fra Kamerun osv, et internasjonalt torg som river og røsker i sansene på menighetshuset denne søndagen.

Og rundt småbordene kan man mingle å knytte nye kontakter som i sin tur kan bli verdifulle vennskap. (I vår lutherske søsterkirke i Thailand har de fast kirkelunsj), hvor man tar med seg noe mat hver på rundgang, og dette blir dagens viktigste måltid).

En annen mulighet for å få frem det verdensvide perspektivet i familiegudstjenesten er å bruke den nye boka: *"Kjære vakre Gud...."*

Boka er et samarbeidsprosjekt mellom IKO og SMM. (St. Sunniva katolske skole og Samisk kirkeråd er også med.) Der finner du bønner skrevet av barn fra 15-16 ulike land i alle verdensdeler og med fargerike illustrasjoner. Bønnene er brukervennlig korte, og i noen menigheter er boken allerede tatt i bruk under forbønnen. Dette kan gjerne kombineres med bruk av *lysgloben* som jo i seg selv er et sterkt symbol på Guds misjon: Jordkloden med Kristus-lyset i sentrum og korset på toppen. Her

kan man også sette miljøengasjementet inn i en meningsfull helhet.

"Kjære vakre Gud.." er et lite smykke av en bok, med sterke gløtt inn i barns hjerter, tanker og tro, flott både til bruk i egen familie og som gave. Kanskje den kan deles ut som en slags "barnas verdensvide kirkebok" på en internasjonal søndag i menigheten? En god mulighet til å la misjonsperspektivet bli en naturlig del helt fra tidlige år.

Sjekk ut glimt fra boka på www.kirken.no/smm. Der er det også flere linker til: Misjon-Gudstjeneste, Misjon-Barn/Unge og generelt stoff om Menighet og Misjon.

Se også de 6 SMM-organisasjonenes hjemmesider.

Lykke til med å ta misjon hjem i deres menighet!

SØNDAGSTEKSTEN

Geir Sørebb, Susanne Ward Ådlandsvik og Daniel Yeung

SMM har tradisjonen tro også i år fått ansvaret for åpenbaringstidens tekster for å sette et særlig fokus på Misjon (selv om misjon selvfølgelig skal gjennomsyre enhver preken og alt vi gjør som kirke ;)).

Vi har latt hver av de 6 misjonsorganisasjonene hente skribenter fra et av sine samarbeidsland. (Med unntak av Normisjon hvor vi lar barne- og ungdomsorganisasjonen deres ACTA komme til orde.) Det er enten lokale medarbeidere eller misjonærer fra: Hong Kong, Nepal, Bolivia, Israel/Palestina, Brasil og Norge. Vi har ikke bedt dem tenke på den norske konteksten, men tvert imot se teksten med sine øyne ut fra det de står midt oppe i. Så blir det vår oppgave som lesere å finne ut om de har perspektiver og fokus som kan være inspirerende og sunt korrigerende for oss. Vi har også ønsket å ha et fokus på barn og unge.

Håper dette kan forløse noe viktig i prekenarbeidet og at det kan oppleves som et verdensvidt samarbeid om å forkynde evangeliet! Nettopp det er jo misjon!

Nyårsdag

1. januar 2009

Luk 2,21

Dagen

Nyårsdag har mange tradisjonar knytt til seg i ulike kulturar. I vårt land er det offisiell flaggdag med fokus på hopprenn og nyttårskonsert og statsministerens tale. Det er tid for nyårsynske, ambisjonar om eit betre liv og god middag i familien - og det er ein dag der mange er trøytte etter feiringa natta før.

Nyårsdagen kjem 8 dagar etter julaftan og vil slik tilfeldigvis falle saman i tid med den dagen Jesus skulle omskjerast. Dette har gjort at Luk 2,21 har vore fast knytt til nyårsdag gjennom tekstrekkene si lange historie. Alt Luther preika over Luk 2,21 på nyårsdag. Difor har også nyårsdag i kyrkjeleg samanheng vorte kalla for Jesu namnedag.

Den klassiske utfordringa for predikanten er å fasthalde teksten sin bodskap samstundes som ein tek dei aktuelle nyårstradisjonane og

Om SMM:

- Startet i 1994 for å styrke misjonsengasjementet i DNK
- I rådet sitter leder/gen.sekr for 6 misjonsorganisasjoner: Tibetmisjonen, Den Norske Israelmisjonen, Misjonsalliansen, Areopagos, Normisjon og Det Norske Misjonsselskap og deres SMM kontaktperson+ gen.sekr. i Mellomkirkelig Råd
- Har gjennom "spleiselag" med bispedømmekontorene misjonskonsulenter i 10 av 11 bispedømmer.
- Regionale SMM råd knyttet til disse med representanter både fra organisasjonene og bispedømmekontorene
- Daglig leder er administrativt under Mellomkirkelig Råd og har kontor på kirkens hus i Oslo.

folk sitt faktiske liv denne dagen på alvor.

Teksten

Vers 21, som utgjør preiketeksten, er ein del av avsnittet 2,21-24, som handlar om omskjerjing, namngjeving, reinsing, presentasjon i templet og framføring av offer. Med dette avsnittet vil Lukas vise at Jesus sine foreldre var fromme menneske som levde i samsvar med Moselova. Dei omskar Jesus på den åttande dagen etter 1 Mos 17,9-14 og 3 Mos 12,3. Dei gav han det namnet som engelen Gabriel hadde kunnngjort for dei. Dei følgde reinsingsföreskriftene (3 Mos 12), tok guten til templet (2 Mos 13,2.12.15) og bar fram offer (3 Mos 12,8) slik lova kravde.

Omskjerjing har til alle tider funne stad i mange kulturar, men vert i det gamle Israel med basis i 1 Mos 17 gjort til pakteiknet mellom Gud og Israel. Derfor måtte ein jøde som ville leve etter lova, vere omskoren. Om same kravet også skulle gjelde for ein kristen, førte til ein av dei kvassaste teologiske debattane mellom dei første kristne (Apg 15). Konklusjonen vert spissformulert av Paulus i Gal 5,2f: "Let de dykk omskjera, vil ikkje Kristus vera til noka hjelp for dykk. På nytt slår eg fast at kvar den som let seg omskjera, er skuldig til å halda heile lova". Og dette eit relevant perspektiv på Luk 2,21: Jesus skulle gjere det som ingen annan kunne makte. Han skulle gå inn under lova og oppfylle lova. "Tru ikkje at eg er komen for å oppheva lova eller profetane! Eg er ikkje komen for å oppheva, men for å oppfylla" (Matt 5,17)

I 1 Mos 17 endra Abram namn til Abraham i samband med omskjerjinga. Det nye namnet skulle også gje meining inn i den nye samanhengen han vart ståande (Abraham = far til mange) som paktsfaren. Dette forklarar at namngjeving var knytt til omskjerjinga. Han som skal bli far til den nye pakta med Gud, får også eit namn som viser hans relasjon til det nye paktsfolket. Han er den som skal frelse folket (Matt 1,21). Namnet Jesus eller Jehoshua (Joshua) var eit vanleg jødisk mannsnamn, men tolkinga av namnet og annonseringa ved engelen Gabriel gjev namnet ein kraftfull verknad, og ei typologisk tilknytning til Josva som overtok etter Moses og førte folket inn i det lova landet, og til øvstepresten som vart krona og fekk overlevert Herrens visjon om det nye tem-

plet (Sak 6,1iff). I GT er det tre personar som får namnet sitt frå Guds munn før dei er fødde. Alle har ein viktig plass i Guds handling med folket, Isak (1 Mos 17,19); Salomo (1 Krøn 22,9); Josjia (1 Kong 13,2).

I denne korte teksten møtest mange frelses-historiske linjer og peikar mot ei ny tid, der barnet skal bli den fattige kongen som oppfyller lova og går føre det nye paktsfolket inn det lova landet.

Preika

Luther har ein saftig start på si nyttårspreike over Luk 2,21: "På denne dag pleier man å ønske nyttårsønsker fra predikestolene som om man ikke hadde noen nyttig og salig ting å predike om, og derfor må avhandle slike unyttige fabler i stedet for Guds ord. Men ved dette gjør man et alvorlig embete til narrespill og en komedie. Vårt evangelium krever av oss å predike om omskjærelsen og navnet Jesus".

Luther si formaning om ikkje å forlate teksten og ende i ein generell nyttårstale, er framleis på sin plass. Men samstundes meiner eg at Luther går for langt. Den predikanten som gløymer at det er nyttårsdag og ikkje inkorporerer refleksjonar rundt nyårsskiftet i preika, har bomma på tilhøyraren.

Vi harselerer gjerne med dei mange nyårsforsetta, ambisjonane om å slutte å røyke, byrje å trene, leve eit meir ryddig liv osv. Men er ikkje dette eit uttrykk for at mange av oss har eit ønske om ei kursending i livet? Ja, kanskje ein ny start. Godt nytt år er kanskje det mest framsagde ynske mellom oss, rundt heile jorda, på alle slags språk. Ynsket er med på å halde liv i vona om ei betre og meir rettferdig verd, om ein stabilisert økonomi, om fred mellom nasjonane, om eit betre miljø.

Det må vere ei nærliggjande utfordring for predikanten denne dagen å knyte vona om ein ny start i livet og i verda til teksten om Guds nye start der han let lova verte oppfylt og namngjev han som skal vise vegen inn i ei ny tid.

Etter eit år der det har vore diskutert om namnet Kristus skal nyttast i samband med vår tidsrekning, kan det vere interessant å sjå litt på Torvald Klaveness si nyårspreike over Luk 2,21 i 1896. "Jesus tidernes konge" er hans tema. Han påpeikar at på framsida i almanakken står: "Almanak for aaret efter Kristi fødsel 1896".

Ingen kan, seier han, ta eit årstal i sin munn utan å sanne, om enn indirekte, at Jesus er tida sitt sentrum og tida sin konge. "Jesus af Nasaret er tidernes konge, det vil sige: det er sandheten og rettferdigheten som seier i verdenJesus av Nasaret er tidernes konge: det vil sige: det er kjærligheten og barmhjertigheten som staar for styret ... Jesus af Nasaret er tidernes konge, det vil sige: der er et maal som det hele verdensstyre stevner imod, og det maal skal naas" (Evangeliet forkyndt for nutiden, s.49ff)

Det er saktens mangt i våre liv og i verda som motseier Klaveness sine ord. Men er det ikkje likevel nettopp dette som er implisert i Luk 2,21, at heile historia no vert styrt mot det målet der kjærleik, sanning og rettferd skal sigre? Omskjeringa av Jesus-barnet er den første utrenning av det nye paktsblodet som gjev oss rett til å leve under nåden.

Mange vil kome til kyrkja på nyårsdag med sorg over noko som vart vondt i året som gjekk. Mange vil bere med seg bekymringar for framtida. Dette må predikanten forstå. Men det kan ikkje vere predikanten si oppgåve berre å bekrefte sorg og bekymring.

Predikanten må på nyårsdag kunne løfte menneske og halde fram det håp for verda si framtid som ligg i bibelteksten sine ord om at Jesus-barnet vart omskore for å oppfylle lova for oss og at Jesus-barnet vart namngjeve til å vere verda sin frelsar.

Dagens illustrasjonar

Frå mi tid på Menighetsfakultetet hugsar eg framleis semesteropningane der vi alltid starta med å syngje nr. 1 i Landstads reviderte: "I Jesu navn skal all vår gjerning skje om den skal bli til lykke og til gavn," Det gav ei god meining å kunne starte eit arbeidshalvår på eit teologisk fakultet i Jesu namn.

I Knut Hamsund sin roman "Markens Grøde" les vi om Isak som tok av seg lua om våren, før han skulle så såkornet, og så bøygde han hovudet og sådde - i Jesu namn.

I ei utgåve av Bergens Tidende ved årsskiftet 1989/90 stod det eit bilete av hundrevis av arbeidarar på Leninverftet i Gdansk i Polen samla i bøn på verftsområdet. Det var følgjande bilettekst: *Grunnen for det polske opprøret er lagt. I Jesu namn.*

Framlegg til disposisjon

Tema: Kor fagert namnet Jesus er

- Jesus - kalenderen sitt sentrum
- Jesus - historia sitt mål
- Jesus - mitt håp

Ein slik disposisjon bør følgjast opp ved at ein etter preika syng nr. 25 i Salmebok 2008: Kor fagert namnet Jesus er!

GEIR SØREBO
Prost i Ytre Sogn

Kristi åpenbaringsdag

4. januar 2009

Matteus 2,1-12

Lesetekster: Jes 60,1-6; Ef 3,1-6

Salmeforslag:

Deilig er den himmel blå (NoS 93)

I Østen stiger solen opp (NoS 777)

En stjerne steg opp ved morgengry

(Barnesalmeboka nr 44)

Vi kommer fra Østen (Barnesalmeboka nr 46)

Mitt hjerte alltid vanker (NoS 45)

Misjonsdag

Kristi Åpenbaringsdag kalles for epifania-dagen, som er det greske ordet for åpenbaring. Dagen er den eldste av høytidsdagene i julen og ble i de første århundrene markert både som dagen for Jesu fødsel og hans dåp i elven Jordan, da han åpenbarte seg som Guds sønn. Dagen kalles også for Helligtrekongersdag, og dette er en av de store høytidsdagene i den katolske kirke. I de senere årene har man også knyttet dagen til misjon, fordi den viser at Jesus kom for å bringe frelse til alle folkeslag. Dagens prekentekst handler om de første representantene fra fremmede folk som kom for å hylle frelserkongen.

Legender

Det er eventyrglans over fortellingen om vismennene som kom for å hylle Jesusbarnet med kongelige gaver. Knappt noen bibelfortelling er utbrodert med legender som denne.

Det står ingen steder i teksten at de var tre, men i år 254 anslø en av oldtidens teologer, Origenes, at det måtte være tre vismenn ettersom det var tre gaver som ble gitt til Jesusbarnet. Da hadde man først trodd at de var tolv, men den lærde Origenes logikk vant fram, og antall vismenn ble nedjustert til tre.

Mange vet at de tre vismennene het Kaspar, Melkior og Baltasar, men disse navnene står heller ikke i Bibelen. Navnene finner vi for første gang på en altertavle i Nord-Italia i år 560.

Hvor de kom fra, står det ikke noe om. Alt som står, er at de kom fra Østen.

Noen hevder de kom fra tre land i India, andre sier at de kom fra nord, sør og øst, eller at de hørte til i hver sin verdensdel.

De kalles sannsynligvis konger fordi gavene de har med seg er kostbare kongsgaver og fordi profetien i Jesaja 60 beskriver konger som skal gå mot hans solrenningsglans (Jes 60,3). I salme 72 står det at det skal frembæres gaver til Guds folks konge. "Konger fra Tarsis og fjerne kyster skal sende skatt til ham. Kongene av Saba og Seba skal komme med sine gaver" (Salme 72,10).

Vismenn på vandring

De tre vise menn var etter alt å dømme vitenskapsmenn som beregnet og tydet stjernenes bevegelser. Og de trodde at stjernene kunne fortelle dem om det som skjedde med menneskene på jorda. Da de oppdaget en stor stjerne de ikke kjente fra før, bestemte de seg for å bryte opp og følge stjernen. Noe stort måtte ha skjedd når selv himmelen forandret seg. Vi kan bare forestille oss hvilke reaksjoner de fikk fra sine nære omgivelser. Og hva oppbruddet må ha kostet. De visste ikke hvor veien gikk, men lengselen og undringen må ha vært sterkere enn frykten og motforestillingene. Vi ser dem for oss, der de vandrer gjennom lange ørkenetter, hvor skyer og sandstormer til tider skygger for stjernen. Så havner de i Jerusalem, som er et naturlig sted å forvente å finne Israels nye konge. Men han er ikke der. I stedet blir de inn-

kalt til en urolig kong Herodes som har fått vite av de skriftlærde og overprestene at det er i Betlehem Messias skal fødes. Han ber de vise menn om å dra til Betlehem og forhøre seg nøye om barnet som er født. Han er livredd for at noen skal true hans makt og velde. Det sier han ikke noe om til vismennene; i stedet sier han at han også gjerne vil hylle barnet. Sannheten er at han planlegger å ta livet av det.

De tre vismennene har tatt feil av veien når de havner i Jerusalem. Men de blir ledet tilbake på rett vei, mot Betlehem. Og det er Herodes som setter dem tilbake på sporet. Gud bruker dem han vil. En forrædersk konge blir redskap i Guds allmektige hånd.

Når de ser stjernen over stallen der Jesusbarnet er, blir de fylt av glede. De har nådd målet - ikke uten strev eller omveier, men desto større er gleden.

Hvordan de reagerer når de finner den nye kongen i matfatet til dyra i en skitten stall og ikke i en silkevugge på et slott, vet vi ikke. Sannsynligvis stoler de på at stjernen har ledet dem rett, og at barnet i krybben er et helt spesielt barn. En annerledes konge. For de faller ned på kne og hyller ham. Og bærer fram sine gaver.

Helt til slutt i fortellingen, ser vi at Gud igjen griper inn, denne gangen gjennom en drøm. Vismennene blir varslet om at de ikke må vende tilbake til Herodes, men i stedet ta en annen vei hjem.

Jesus snur opp-ned på alle våre vante forestillinger. Stort blir smått. Smått blir stort. Og Guds kraft og storhet fullendes i svakhet. Vi finner ham på de mest ufattelige steder. Og Gud og hans kjærlighet er alltid større enn vi kan forestille oss (Deus semper major).

Fyller alt i alle

Vismennene representerer verdens folkeslag. Jesus kom for å forsone alle jordens folk med Gud. Han sto opp fra de døde, for opp til himmelen og kom deretter tilbake ved sin Hellige Ånd for å fylle alt i alle. Han er midt i blant oss. I det høye og hellige og hos dem som er knust og nedbøyd i ånden. Han ble mennesker lik for å kunne være vår medvandrer og vise oss kjærlighetens vei. Den veien som fører til fred og forsoning mennesker i mellom.

Han ønsker ikke bare å gå sammen med oss;

han ønsker å leve i oss og gjennom oss. Når hans liv og kjærlighet fyller oss, tenker vi ikke lenger bare på oss selv, men også på vår neste.

Da blir vi hans hender og føtter - og deler hans kjærlighet i ord og gjerning så vi sprer håp, trøst, lindring og legedom til mennesker i vår nærhet - og like til jordens ender. Når vi skjønner at Hans forsoning, kjærlighet og frelse gjelder alle mennesker, vil vi ikke lenger holde det for oss selv, men på ulike måter arbeide for å spre de gode nyhetene - og bidra til en mer rettferdig fordeling av jordens rikdom.

Tips til familiegudstjeneste

Fortellingen om vismennene som fulgte sin ledestjerne og havnet i Betlehem, egner seg ypperlig til dramatisering i en familiegudstjeneste. Her er det mye konkret å gripe fatt i, og mange effekter man kan vise fram for å holde på barnas oppmerksomhet. Kongekrone, stjernekikkert (her kan man bruke en vanlig kikkert), gull, røkelse, myrra. Barna kan være med å fundere på hva det var som gjorde at vismennene dro av gårde. Hva slags konge lette de etter og hva slags konge fant de? Hva gjorde Jesus til en annerledes kong? Hvorfor ble kong Herodes så urolig? Hvorfor ville han at vismennene skulle dra til Betlehem for å finne ut mer om barnet som var født der? Hvilke planer hadde Herodes? Og hvordan skjønte vismennene at de måtte ta en annen vei hjem?

Fortellingen sier mye om en Gud som leder, griper inn, gir tegn og gjør under. Og at han er en Gud som bryr seg om alle mennesker, i hele verden. Han er veien, sannheten og livet for alle mennesker på jorden. Vi er skapt med en lengsel etter Gud som bare han kan fylle.

I boka "Kjære Vakre Gud" (Iko-forlaget 2008) er det samlet bønner skrevet av barn fra land i hele verden. Kanskje kan det passe å få noen barn til å lese et utvalg av disse bønnene, for å understreke at vi tilhører en verdensvid kirke og at mennesker over hele verden ber til Jesus, på samme måte som mennesker fra hele verden kom for å hylle ham da han ble født.

Et utvalg bønner:

Kjære Gud

Takk for katter og for romskip og for fjellene og jorda. I Jesu navn. Amen.

(Elijah, 3,5 år fra Israel)

Min bønn er at pappa må slutte å røyke, og at hele familien min må tro på Gud.

(Gutt, 7 år fra Israel)

Herre Jesus!

Jeg takker deg for familien min og de flotte vennene mine. Jeg takker deg for at jeg får de beste karakterene på skolen. Jeg er veldig takknemlig for at mamma kjøper alt jeg vil. Jeg priser deg for at du har ordnet med toetasjes seng til meg og søsteren min. Jeg blir veldig glad hvis du kan gi meg en sykkel og en pappa.

(Fidan, 10 år fra Aserbajdsjan)

Kjære Gud

Takk for alle ting. Du lagde fjell, bakker og trær. De er veldig fine. Takk for at du har gitt meg et hyggelig hjem, gode venner og familie. En gang til, takk Gud. Amen.

(Jessica, 8 år fra Nepal)

Takk, Jesus, for at du har frelst oss.

(Zhou, 4,5 år fra Kina)

Kjære himmelske Far

Jeg håper at jeg hvert år kan være blant de ti beste på eksamen og at jeg kan bli kjæreste med Wong.

(Jente fra Hong Kong)

Gud, Fader

Gi meg et langt liv. Gi meg glede. Amen

(Maryama 9 år, fra Mali)

Gud, hjelp alle de foreldreløse i hele verden, for du er en Far som viser omsorg for dine barn. Takk, Herre. Amen

(Raharivololona fra Madagaskar)

Jeg ønsker at broren min forandrer seg, og at han slutter å drikke og blir bedre kjent med deg, Herre Jesus. Amen

(Eduin, 9 år fra Bolivia)

Herre

Jeg ber deg for denne dagen. Kjære, vakre Gud, jeg ber deg om at pappaen min ikke kommer enda senere hjem enn det han gjør.

(Ayde, 6 år fra Bolivia)

Herre Jesus, takk for at du ga oss livet og maten. La foreldrene og søsknene mine få være friske. Gud, du elsker meg gjennom Jesus. Amen

(Ismael fra Ecuador)

Kjære Gud

Helbred de som er syke, må det være medisiner for alle sykdommer. Amen

(Michael, 7 år fra Slovakia)

Kjære himmelske Far

Takk for alt du har skapt i vårt liv. Velsign alle menneskene på jorda. Hjelp alle fattige, hjelp alle som bor på gata. I Faderens og Den Hellige Ånds navn. Amen

(Katja, 13 år fra Ukraina)

Kjære Gud

Jeg vil at ingen sulter. Jeg vil at alle er ærlige.

(Grete, 9 år fra Norge)

SUSANNE WARD ÅDLANDSVIK

Redaktør i barnebladet Amigos
Acta - barn og unge i Normisjon

1. søndag etter Kristi åpenbaringsdag

11. januar 2009

Matt 3,13-17

Introduksjon

Det er en utbredt religiøs skikk at troende må gjennomgå et ritual for å bli anerkjent som et fullverdig medlem av et trossamfunn. I den kristne kirke er det dåpen som fyller denne rollen. Jesu dåp, som gjengitt i dagens tekst, danner grunnlaget for kirkens dåpsritual og det er således et sentralt og mye teologisert skriftsted. I denne tekstgjennomgangen skal vi se nærmere på én måte å tolke Jesu dåp på.

Jesu dåp: noen eksegetiske elementer

For datidens jøder og for Qumran-samfunnet utgjorde dåpen et velkjent ritual. Døperen Johannes' dåp skilte seg ikke ut i fra dette. Dåpen var påkrevd for at man kunne regne seg som en fullverdig jøde og kunne tale i Guds navn. At Jesus gikk til Døperen Johannes for å bli døpt var således en anerkjennelse av dåpens nødvendighet. Dette er i seg selv et eksempel til etterfølgelse; det formaner oss til å ta religiøse ritualer på alvor og sette oss inn i meningen bak dem.

Hva innebærer dette i dåpens tilfelle? Her er det vesentlig at vi setter Jesu dåp i forbindelse med inkarnasjonen, at "Ordet ble menneske og tok bolig i blant oss" (Joh. 1, 14). Det er mennesket Jesus som må døpes. I dåpen får Jesus del i Guds salvelse. Det er en forutsetning for hans frelsesgjerning, som brobygger mellom mennesker og Gud.

Versene 16-17 spiller en nøkkelrolle. Vi leser at "himlene åpnet seg, og han så Guds Ånd komme ned over seg som en due." Og videre at "det lød en røst fra himmelen" som proklamerer at "dette er min Sønn, den elskede, i ham har jeg min glede." I disse versene sprenges en helt ny verden åpen i og med at mennesket Jesus settes i forbindelse med Gud. På denne måten danner dåpen et utgangspunkt for den gjenopptatte relasjonen mellom Gud og mennesker.

For Jesus innebærer ikke dette noen umiddelbar seier, men begynnelsen på en frelses- og brobyggergjerning som fullendes med korset på Golgata. Erklæringen i vers 17 handler om Jesu plikter i kraft av å være Guds sønn.

Setningen "dette er min Sønn, den elskede" viser til Salme 2, 7: "Jeg vil kunngjøre det Herren har fastsatt. Han sa til meg: Du er min sønn, jeg har født deg i dag." Dette verset indikerer at Jesus er Guds salvede. Men dette må vi også se i lys av fortsettelsen i vers 17. Setningen "i ham har jeg min glede" viser til Jesaja 42, 1: "Se min tjener, som jeg støtter, min utvalgte som jeg har behag i. Jeg har lagt min ånd på ham, han skal bringe retten ut til folkene." Jesus er Guds salvede, men dette innebærer også et kall til å være Herrens lidende tjener i verden. Det er denne dimensjonen Jesaja er opptatt av.

Det er en påfallende spenning i disse linjene, mellom Jesus' rolle som Guds salvede og den menneskelig tilstanden av lidelse. Beretningen om Jesu dåp framstår således som et eksempel på Jesus' paradoksale identitet - han er på en og samme tid en lidende tjener i menneskeskikkelse og allmechtig konge og Guds sønn.

Til prekenen: døpt til Kristi eksempel

Vi er kalt til å følge Jesu eksempel og ta vår kristne identitet på alvor. I så måte, hva kan vi lære av beretningen om Jesu dåp?

I mange kristne sammenhenger er det i dag stort fokus på såkalt framgangsteologi. Vi blir servert mange vitnesbyrd om hvordan enkelte har opplevd personlig suksess og setter dette i sammenheng med Guds velsignelse. Dette fenomenet er ikke bare noe som hører hjemme i spesielle karismatiske sammenhenger. Det er symptomatisk for tiden vi lever i, hvor fokus på selvet og dets potensial er et dominerende motiv. Ofte tar vi utgangspunkt i våre egne behov og ønsker når vi ber om velsignelser. Men evangeliene toner ned dette fokuset på personlig vinning, utvikling og opplevelse.

Beretningen om Jesu dåp tar oss her tilbake til den "opprinnelige" dåpen. I dåpen ble ikke Jesus skjendet en transcendent forherligelse eller noen ekstatisk åndelig opplevelse. Tvert i mot. I dåpen mottok Jesus Guds velsignelse til å innlede sin gjerning som Herrens lidende tjener. Gjennom dåpen ble Jesus kalt til å ta på seg en menneskeskikkelse, leve og vandre blant mennesker, ta del i deres kamper, gråte med dem, forundres sammen med dem og til slutt triumfere sammen med dem. På denne måten blir Jesu dåp - og vår dåp - stående som en

viktig motvekt til vår stadig mer selvsentrerte verden. Jesu liv og oppgave handlet ikke om selvglorifisering og suksess. Den handlet om nestekjærlighetens lange vei til Golgata.

Alle som er døpt, har også del i Jesu dåp. På samme måte har også de dømte del i ordene Jesus mottok i dåpen: Å få del i Guds salvelse handler også om kallet til å bli Herrens lidende tjener. Sett på denne måten burde vi ikke be om å unnsnippe lidelse, motgang og svakhet. I stedet bør vi møte motgangen med hevet hode i visshet om at Guds rike er nært og at vi skal seire til slutt.

Avslutningsvis: vårt håp

Da Jesus hadde blitt døpt åpnet himmelen seg og Gud uttalte ordene "Dette er min Sønn, den elskede, i ham har jeg min glede."

Vi har også del i et slikt barnekår, og deri består vårt håp. Avslutningsvis passer det derfor å minne om Paulus' ord i Romerbrevet 8, 16-17:

16 Ånden selv vitner sammen med vår ånd at vi er Guds barn. 17 Men er vi barn, er vi også arvinger. Vi er Guds arvinger og Kristi medarvinger, så sant vi lider med ham, så vi også skal få del i herligheten sammen med ham.

(Oversatt og bearbeidet av Kåre Eriksen.)

DANIEL YEUNG

Direktør ved Institute of Sino-Christian Studies (www.iscs.org.hk) i Hong Kong

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 08.10. 2008 foretatt følgende tilsetninger:

- Karin Krissly som sokneprest i Østre Romerike prosti med tjenestested Frogner sokn
- Øyvind Remmen som sokneprest i Østre Romerike prosti med tjenestested Blaker sokn
- Reidun Furuseth som sokneprest i Øvre Romerike prosti med tjenestested Ullensaker sokn
- Eldrid Eide Røyneberg i 2 års engasjement som vikarprest/prostiprest i Follo prosti

Vi har mottatt bekreftelse på at de tar imot stillingen.

LEDIGE STILLINGER

Hamar bispedømme

Embetet som prost i Hadeland og Land prosti i Hamar bispedømme er ledig fra 1. april 2009.

Prosten leder prestetjenesten i prostiet, bistår biskopen i dennes embetsutøvelse, gjør selv tjeneste som menighetsprest slik biskopen fastsetter, og utfører for øvrig de gjøremål som ligger til prosteembete.

Det stilles krav om erfaring i personalbehandling, lederkompetanse og administrativ kompetanse, evne til samarbeid og vilje til å virkeliggjøre de folkelige målsettinger i Hamar bispedømme.

Prostiet omfatter de 14 soknene i kommunene Nordre Land, Søndre Land, Gran, Lunner og Jevnaker med henholdsvis 6700, 5900, 13100, 8500 og 6200 innbyggere. Det er 24 kirker i prostiet, som betjenes av 13 prester. I Lunner, Gran og Søndre Land er det tilsatt diakon. I fellesrådsområdene er det tilsatt 55 personer fordelt på 39 årsverk.

Prosten gjør menighetstjeneste i Gran/Tingelstad sokn og har kontor ved Gran kirkekontor på Jaren, sammen med 3 sokneprester, prostiprest, to kantorer, to diakoner, tre i administrative stillinger og kirkevergen. Prosten har saksbehandler i 40 % stilling.

Den som blir utnevnt, må rette seg etter tjenesteordning for proster. Vedkommende må finne seg i eventuelle endringer i gjøremål og arbeidsdistriktets utstrekning samt endringer i regler for pensjon og aldersgrense.

Til embetet hører bolig med boplikt. Boligen er fra 1979, ligger på Granavollen i tilknytning til Steinhuset, Pilgutua 2/4, 2750 Gran. Boligareal er 180m². Det er dobbel garasje. Tomten er på ca. 1,5 mål. 7 mål hage er overtatt og driftes av Gran kommune.

Den som blir utnevnt, må finne seg i de bestemmelser som måtte bli truffet om leie og bruk og eventuelt flytting av bosted.

Søkerne må opplyse om de behersker begge målformer. Målformen i prostiet er bokmål.

Lønnstrinn 67-76. Herfra går vanlig pensjonsinnskudd.

Kvinner oppfordres til å søke.

Søknad med CV, vitnemål, attester og opplysninger om referanser sendes tjenestevei til Kultur- og kirkedepartementet, Postboks 8030 Dep., 0030 Oslo.

Søknadsfristen er 19. desember 2008.

Nærmere opplysninger er å finne på bispedømmets hjemmeside www.kirken.no/hamar og ved henvendelse til prost i Hadeland og Land, tlf. 91 86 26 35 eller Hamar bispedømmekontor, tlf. 62 55 03 50.

Tunberg bispedømme

Ledig stilling som kapellan i Sandefjord prosti med særskilt tjenestested Sandefjord sokn.

Sandefjord er en by med drøyt 42.000 innbyggere, hvorav ca. 11.700 bor innenfor Sandefjord sokn. Sandefjord prosti består av Sandefjord by med 4 sokn, samt Andebu prestegjeld, med 3 sokn. Sandefjord er en vakker by, ligger solrikt og lunt til innerst i byfjorden.

Om sommeren øker befolkningen betraktelig. Det er mange som har hytter og landsteder i byens nærområder. Utflukter til strender, holmer og skjær, og lune vikar og fine skogsområder med turstier i byens nærhet, er det rikelig anledning til. Kyststripen i "sørfylket" er på mange måter landets "riviera"!

Det er også kort vei til utbygde vintersportsanlegg i nærheten og oppover langs Lågendalen.

Byen ligger meget sentralt til med svært gode kommunikasjoner med ferjer, tog, buss og fly.

Prostiet er konsentrert med små avstander, og det betyr et nært og aktivt kollegaforhold for prostiets 10 prester. Sandefjord, og prostiet for øvrig, oppleves som et godt og velorganisert sted å være prest.

Menigheten betjenes av sokneprest, kapellan, kantor, diakon, kirketjener, kontorleder/sekretær, alle i hele stillinger, og flere ansatte i menighetsbarnehagen, som deltar i stabsammenheng. Det er også noen små deltidsstillinger knyttet til det kirkemusikalske arbeid til hjelp for kantor.

Det lyses nå også ut en ny stilling som ungdomsprest i 60 % tilknyttet kirkesenteret, og betalt av egne midler. Stillingen kombineres med 40 % stilling som prostiprest.

Menighetens kontorer er godt utstyrt, og er plassert i samme hus som fellesrådets stab og

de ansatte i Sandar menighet, ca 250 meter fra Sandefjord kirke.

Det er korte avstander i soknet. Mellom ytterpunktene er det ca. 8 kilometer.

Menigheten har mange eldre mennesker, men også en god del unge familier, som i hovedsak bor i den sørlige bydel på vestsiden av byfjorden, nedover mot grensen til Tjølling, i Larvik kommune. Det drives for øvrig en stor boligutbygging i byens sentrum.

Sandefjord kirke, som er stor og høyreist, ligger midt i sentrum, er i nygotisk stil, og har ca. 600 sitteplasser. Den er soknets eneste kirke. Den har en praktfull akustikk, og er et flott gudstjeneste- og konsertlokale. Kirken har gode instrumenter, og driver gjennom kantor, og forskjellige styre og komiteer, et stort kirkemusikalsk arbeid til beste for menigheten, byen og distriktet.

I tillegg til gudstjenestelivet, er det kirkemusikalske arbeid, diakonale oppgaver og barne- og ungdomsarbeidet, særlig knyttet til Store Bergan kirkesenter, menighetens hovedsatsingsområder.

I 1998 tok menigheten i bruk Store Bergan kirkesenter, 5 km sør for sentrum, som den har bygget og eier. Dette drives gjennom en egen stiftelse, men menighetsrådet har et hovedansvar for virksomheten. Dette fungerer som et menighetshus i søndre del av soknet. Her holdes enkelte gudstjenester og en rekke arrangementer. Her arbeides det med å øke virksomheten i takt med menighetsrådets planutkast for arbeidet blant barn og unge.

I Sandefjord sokn er det pga. demografien flere treff for eldre, i hovedsak på dagtid. Det er et forholdsvis stort antall begravelser, ca. 150-160 pr år, - og 18-20 vigsler, 75-80 dåp, og 85-95 konfirmanter årlig. Flere aldershjemp besøkes jevnlig av prestene, og i turnus med diakon.

Alle ansatte deltar jevnlig i besøk i menighetsbarnehagen.

Nede i havneområdet, innenfor soknets grenser, befinner også Bryggekapellet seg, som ligger på en flåte(!). Dette drives av en komité med representasjon fra menighetene og i samarbeid med Kirkens Bymisjon. Her har vi også en link til hvalfangsttradisjonene og organisasjonen "Øyas venner". (Knyttet til hvalfangsten rundt øya Syd Georgia, som i særlig grad var forbundet med Sandefjord).

Det er også satt i gang en storstilt bygging av ny menighetsbarnehage med plass til 60 barn i 3 avdelinger i direkte tilknytning til kirkesenteret. Denne vil etter planen stå ferdig til jul 2008. Det betyr at det kirkelige miljø der vil bli betydelig utvidet. I menighetsbarnehagen har barna til de ansatte fortrinnsrett til å få plass.

Det er ønskelig at kapellanen i tillegg til de grunnleggende presteoppgaver får som oppgave å holde kontakt med dette kirkelige miljø, og med ungdomspresten som knyttes til kirkesenteret. Det vil også være en oppgave for kapellanen å ha det administrative ansvar for konfirmantarbeidet, men som for øvrig gjøres i samarbeid med soknepresten og andre ansatte, og ev. frivillige, der dette er naturlig.

Det er 3 barneskoler og en ungdomsskole i menigheten, og 10 barnehager innen menighetens grenser, samt en internasjonal barne- og ungdomsskole. Det er god kontakt med skolene og barnehagene, og det holdes gudstjenester til jul og pinse/sommer for disse.

Menigheten er med i fellerådets trosopplæringsprosjekt, som særlig konsentreres om 10-13-årsalderen.

Kapellanen deltar i beredskapsturnusen for prostiet.

Målformen i kommunen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV), og det forventes at den som tilsettes er motivert for å gå i veiledning.

Prestetjenesten går inn i en bestemt tjenesteturnus særlig når det gjelder begravelser og vigslar, ledet av prosten. Prosjektet "Sammen om å lede kirken i Sandefjord", er foreløpig et prøveprosjekt over 2 år, mellom felleråd og prestetjeneste.

De fleste frimenigheter og kristne organisasjoner har sine lokaler innen menigheten, i sentrum av byen. Det arbeides godt økumenisk, det er velorganisert, og det har et godt arbeidsklima med flere arrangementer det samarbeides om gjennom året.

Det finnes flere misjonsforeninger innen menigheten, og de siste årene har menighetens misjonsprosjekt vært å støtte en bibelskole i Kamerun, drevet av NMS.

Det følger kommunal tjenestebolig, med bo- plikt, til stillingen. For bruk av bolig svares hus-

leie etter fradragsregulativets bestemmelser. Boligen ligger i naturskjønne omgivelser med fine turmuligheter. Kort vei til Sandefjordsfjorden med flotte badestrender, som for eksempel populære Granholmen. Store Bergan Skole ligger kun 200 meter unna eiendommen. Kort vei til bussforbindelse. Sandefjord sentrum ligger ca. 4 km. unna.

Boligen ligger landlig, men allikevel sentralt til. Den har primærrrom på ca. 175 m², og strekker seg over 2 etasjer og inneholder:

1. etg.: Entra/hall, vaskerom, bad, soverom, stue/spisestue m/utgang til hage, kjøkken og bod.

2. etg.: Lofststue m/utgang til balkong, 4 soverom og bad. Oppgang til kryploft. Det er vannbåren varme i hele huset, sentralstøvsuger, varmegjenvinningsanlegg etc. Det er uteplass både på vestsiden og østsiden av huset.

Det forutsettes at det blir bygget garasje, med noe bodplass til boligen

Stillingen lønnes i stillingskode 0922 - kapellan, lønns penn 50-69 i Statens lønnsregulativ. Pensjonsinnskudd. Endelig lønnsfastsettelse ved egen prosedyre etter tilsetjing.

Øvrige godtgjøringer, rettigheter og forpliktelser som til enhver tid gjelder for presteskapat.

Nærmere bestemmelser om tjenesteoppgaver for stillingen kan bli fastsatt av bispedømmerådet etter gjeldende prosedyre.

Samlivsform kan bli vektlagt.

Søkeres navn vil normalt bli offentliggjort. Anmodning om å få sitt navn unntatt offentlighet, må begrunnes.

Opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til sokneprest Roar Bredal 92498148, prost Øyvind Nordin 90082835 evt. Tunsberg bispedømmekontor (tlf. 33 354300)

Tilsetjing skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder, og den som tilsettes, må rette seg etter

- endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenestebo- lig og boligfradrag samt

- avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og tjenstedistrikt.

Søknad m/ CV og relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømme- råd, Håkon 5.s gt. 1, 3116 Tønsberg innen 12. desember 2008.

Tunsberg bispedømme

Ledig stilling som barne- og ungdomsprest i Sandefjord kombinert med prostiprest i Sandefjord prosti.

Det er ledig 60 % stilling som barne- og ungdomsprest i Sandefjord menighet i Sandefjord, i kombinasjon med 40 % som prostiprest i Sandefjord prosti.

Stillingen er delfinansiert lokalt, men den ansatte vil bli en del av presteteamet i Sandefjord prosti med 10 prester, bli ansatt av Tunsberg bispedømmeråd, ha prosten som arbeidsgiver og ha soknepresten som nærmeste foresatte.

Stillingen vil bli lønnet av menigheten i 60 %, i hovedsak gjennom Stiftelsen Sandefjord menighetspleie, og 40 % gjennom bispedømmet.

Prostidelen av stillingen utgjør 40 % og administreres av prosten. Det legges vekt på at også mye av den tjenesten knyttes til Sandefjord menighet. Dessuten vil avlastende tjeneste knyttet til ferie og fritid for soknepresten i Andebu inngå - når den tjenesten ikke løses av andre.

60 % knyttes til barne- og ungdomsarbeid i Sandefjord menighet, i hovedsak knyttet til Store Bergan kirkesenter.

Sandefjord menighet har sine kontorer i sentrum, i samme bygg som Sandar menighets ansatte.

Barne- og ungdomspresten vil få eget kontor på Store Bergan kirkesenter, ca 5 km sør for sentrum. Dette er menighetens "menighetshus" sør i soknet, bygget og eiet av menigheten og drives av en stiftelse.

Der bygges det også nå en ny stor menighetsbarnehage til erstatning for den nåværende, med plass til 60 barn og beeregnet ferdig i januar 2009. Det betyr et betydelig miljø omkring senteret.

Den ansatte vil også få et nært samarbeid med menighetens kapellan som vil ha de vanlige presteoppgaver i menigheten, med gudstjenester og kasualia osv., men vil få en oppgave i å ha oppmerksomhet rettet noe mot barne- og ungdomsarbeidet og samarbeidet her. Kapellanstillingen er under utlysning.

Menigheten betjenes av sokneprest, kapellan, kantor, diakon, kirketjener, kontorleder, og styrer og avdelingsleder i menighetsbarne-

hagen. Den nye medarbeideren vil bli en del av menighetens stab.

Sandefjord menighet er en typisk sentrumsmenighet, men har også mange unge familier, særlig bosatt i menighetens søndre deler.

Ungdomsarbeidet ligger noe nede for tiden, men har hatt en rekke tilbud hele tiden for mor-barn-grupper, 10-åringssatsing knyttet til trosopplæringsreformen, et oppegående familiekor, "etter-skoletid-samlinger" og mer sporadiske arrangementer. Flere konfirmantpartier har sine ukentlige samlinger på kirkesenteret.

Menigheten er med i fellesrådets trosopplæringsprosjekt som særlig konsentreres om 10-13-årsalderen. Det er en forutsetning at den som blir ansatt, går inn i dette samarbeidet med prosjektleder og de øvrige menighetene.

Det er et ønske at menigheten får fortgang i sitt arbeid blant tenåringer.

Det er for øvrig et nært samarbeid med Sandefjord Normisjon som har en fint arbeid blant barn og unge, særlig gjennom korvirksomhet for flere aldersgrupper.

Det følger ikke bolig med stillingen.

Målformen i kommunen er bokmål. Søker må opplyse om de behersker begge målformer.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV) og det forventes at den som tilsettes, er motivert for å gå i veiledning.

Stillingen lønnes i stillingskode 1537 - prostiprest, lønnsnivå 50-69 i Statens lønnsregulativ. Pensjonsinnskudd. Endelig lønnsfastsettelse ved egen prosedyre etter tilsetting.

Øvrige godtgjøringer, rettigheter og forpliktelser som til enhver tid gjelder for presteskapet.

Nærmere bestemmelser om tjenesteoppgaver for stillingen kan bli fastsatt av bispedømmerådet etter gjeldende prosedyre.

Samlivsform kan bli vektlagt.

Søkeres navn vil normalt bli offentliggjort. Anmodning om å få sitt navn unntatt offentlighet, må begrunnes.

Opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til sokneprest Roar Bredal 92 49 81 48, prost Øyvind Nordin 90 08 28 35 evt. Tunsberg bispedømmekontor (tlf. 33 35 43 00)

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid

gjelder, og den som tilsettes, må rette seg etter
a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement
m.v. samt

b) avgjørelser som kan influere på tjenestens
gjøremål og tjenestedistrikt.

Søknad m/ CV og relevante attester, vitnemål
og referanser sendes Tunsberg bispedømme-
råd, Håkon 5.s gt. 1, 3116 Tønsberg innen 12.
desember 2008.

Nidaros bispedømme

*Det er ledig stilling som studentprest i Trondheim i
Nidaros bispedømme.*

Stillingen er knyttet til Norges Teknisk
Naturvitenskaplige Universitet (NTNU) og
Høgskolen i Sør-Trøndelag (HIST). Student-
samskipnaden i Trondheim (SiT) er sammen
med NTNU og HIST viktige samarbeids-
partnere for studentprestene. Det er om lag
30 000 studenter i Trondheim.

Den norske kirke har to studentprester i
Trondheim. P.t. er det i tillegg konsulent i
halv stilling. Nidaros Domprost er nærmeste
overordnede. Stillingen som nå lyses ut vil ha
et administrativt ansvar for studentpreste-
tjenesten.

Studentprestene er en godt etablert del av
lærestedenes tilbud om et bredt læringsmiljø
for studentene. Dette innebærer et åpent sam-
arbeid og et aktivt utviklingsarbeid. Student-
prestene ønsker å legge til rette for livssyns-
dialog og religionsutøvelse i studiehverdagen.

NTNU stiller godt utstyrte kontorer til dispo-
sisjon på universitetssenteret Dragvoll.

Studentprestenes hverdag preges av sam-
taler/sjelesorg, miljøarbeid, samarbeid med
ulike fag- og studentmiljø, samt gudstjeneste-
arbeid/ forkynnelse. I samarbeid med SiT
tilbys sorg- og livsmestringsgrupper for
studenter. Studentprestene leder disse.

Studentprestene i Trondheim har ansvar
for studentgudstjenestene/kveldsmessene i
Nidarosdomen annenhver søndag i studie-
semesteret. Det er utarbeidet en samarbeids-
avtale mellom Studentprestene i Trondheim,
Nidaros domkirke og Vår Frue menighet.
Studentprestene har også ansvar for Torsdags-
messen i Vår Frue hver fjerde uke, i turnus

med Kirkens Bymisjon og Nidaros domkirke
og Vår Frue menighet.

Studentprestene deltar i beredskapsord-
ningen i Nidaros domprosti og tar aktivt del i
beredskapsarbeidet til NTNU, HIST og SiT.

Til Studentprestene er det knyttet et råd
bestående av studenter fra ulike fagmiljø. Rådet
samarbeider med studentprestene om gudstje-
nester og andre arrangementer.

Den norske Kirkes studentprester møtes
jevnlig til faglig og kollegialt fellesskap. Det
forventes deltagelse i dette fellesskapet. I
samarbeid med Kompetanserådet har Student-
prestene i DnK utviklet etterutdanning som
særlig kvalifiserer til arbeidet som student-
prest.

Nidaros bispedømme arbeider etter en
strategisk plan som er gitt overskriften "Kirken
i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet
har godt utbygde personaltiltak, herunder
arbeidsveiledning og kollegastøtteordning.
Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er
å få en balansert alders- og kjønnsammenset-
ning i sokn/ prosti, samt legge til rette for men-
nesker med redusert funksjonsevne.

Studentprestedtjenesten i Trondheim har tra-
disjon for at begge kjønn er representert blant
prestene. Kvinner oppfordres til å søke.

Det følger ikke bolig med stillingen.

Søkere må opplyse om de behersker begge
målformer.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid
gjelder og den som blir tilsatt må rette seg etter
følgende:

- endringer i lover, tariffavtaler, reglement
m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenes-
teordning og beredskapsordning
- avgjørelser som kan influere på tjenestens
gjøremål

Opplysninger om samlivsform vil kunne bli
innhentet og vektlagt, jfr. aml. §13-3.

Vi søker en prest som kan fylle stillingen i
henhold til de oppgaver og utfordringer som er
beskrevet foran og som:

- har erfaring fra samtale/ sjelesorg
- som er motivert til å bidra aktivt inn i et
mangfoldig studiemiljø
- gjerne har særlig kompetanse og kvali-
fikasjoner for arbeid blant studenter
- er kontaktskapende og ryddig, med evne til å
bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel og

engasjement

- er selvstendig, kreativ og som ser verdien av å arbeide med nye liturgiske uttrykk.

Stillingen er plassert i kode 1465 spesialprest og lønnes fra tiltredelse i ltr. 54-63.

Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring.

Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til studentprest Einar Vegge, tlf 73 59 19 80 eller Nidaros bispedømmeråd, tlf 73 53 91 00.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 19. desember 2008. Attester vil ikke bli returnert.

Nidaros bispedømme

Det er ledig stilling som prostiprest i Stjørdal prosti.

Prostiet består av 5 kommuner: Stjørdal, Malvik, Selbu, Tydal og Meråker med til sammen drøyt 40 000 innbyggere. Prostetsetet ligger i Stjørdal sentrum, 35 km øst for Trondheim. Trondheim lufthavn, Værnes ligger i Stjørdal kommune.

I soknene er det til sammen 18 kirker.

Kirkelig statistikk for Stjørdal prosti viser ca: 430 dåp, 330 begravelser, 100 vielser, 400 konfirmanter. I hele prostiet er det i tillegg til prosten og prostipresten 9 soknepreststillinger. Alle prestene arbeider etter ny tjenesteordning.

Kontorsted ligger i Stjørdal sentrum. Her er det kontorfellesskap for prost, prostiprest, sokneprestene i Stjørdal, Skatval og Lånke, kirkeverge, kateket, diakon, 3 organister i hel stilling og 3 kontormedarbeidere.

Malvik og Hommelvik menigheter er fra 2007 i gang med trosopplæringsprosjekt.

Prostipresten vil gjøre tjeneste i hele prostiet etter oppsatt arbeidsplan og som et ledd i vikartjenester ved ferie, fritid, sykdom o.a. I tillegg arbeides for å gi prostipresten faste oppgaver som skal løses på tvers av soknegrensene. Prostiet står foran mange utfordringer. Av mulige arbeidsoppgaver kan nevnes: Arbeid med innføring av trosopplæring i hele prostiet, dyktiggjøring og oppfølging av frivillige ungdomsledere, arbeid med kompetanseutvikling i presteskaper, oppgaver som fungerende prost. Hvilke slike oppgaver prostipresten skal tillegges vil bli fastsatt i samråd med den som tilsettes ut

fra den kompetanse vedkommende har.

Folketallet i prostiet er økende, med stor befolkningsøkning i Stjørdal og Malvik kommuner. Når det gjelder utbyggingen av skoler, barnehager, helse- og sosialtjeneste og forholdene i lokalsamfunnet/kommunene for øvrig, vises til blant annet kommunenes hjemmesider: Ellers vises til bispedømmets hjemmeside: www.kirken.no/nidaros

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning og kollegastøtteordning. Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønnsammensetning i sokn/prosti samt legge til rette for mennesker med redusert funksjonsevne.

Det følger ikke bolig med stillingen.

Målformen i soknene er bokmål og søkerne må opplyse om de behersker begge målformer.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg etter følgende:

- endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenesteordning og beredskapsordning..
- avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål.

Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt, jfr. aml. §13-3

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen, de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som:

- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og er kontaktskapende
- evner til å jobbe selvstendig og samtidig i fellesskap med ansatte og frivillige medarbeidere.

Stillingen er plassert i kode 1537 og lønnes fra tiltredelse i ltr. 50 - 63. Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring.

Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf. 73 53 91 00 eller prosten i Stjørdal tlf. 74 83 42 30.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 19. desember 2008. Attester vil ikke bli returnert.

Norsk prest i USA

Mindekirken i Minneapolis søker norsk prest for en periode på minimum 3 år, med start 15. august 2009.

Mindekirken har gudstjeneste på engelsk kl 9 og norsk kl 11 hver søndag. Menigheten er voksende og teller ca. 500 medlemmer. Kirken har et rikt kulturliv, norskundervisning og en dyktig stab.

Mer om stillingen: www.mindekirken.org
Søknadsfrist 22. januar 2009

Nyhet!

NÅ ER KALENDEREN KOMMET! *Kirkelig årskalender 2009*

- Søndagen som den første dagen i uken
- Kirkeårstekster og merkedager
- Adresser til hele kirke-Norge
- Skreddersydd til kirkelige medarbeidere
- Skjema for menighetens årsstatistikk

Kr 128,-

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, professor Harald Hegstad, prost Jan otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 525,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 650,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr. 500,- +mva
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 900,- +mva
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1500,- +mva
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1500,- +mva
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 2500,- +mva
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 4000,- +mva

ISSN 0332-5431

